

44

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE
FLUORE
ALBO,

Quam
Auspiciis Divinis,

& indultu
Gratiosissimi Medicorum Ordinis,
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo atq; Experientissimo
DN. GEORGIO VVOLFFGANGO
VVEDELIO,

Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico, S. R. I.
Acad. Naturæ-Curiosorum Adjuncto,

DN. Præceptore, Patrono atque Promotore
ætatem devenerando,
PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, insignia
ac Privilegia Doctoralia legitime capeffendi,
publicæ Philiatorum disquisitioni subjicit

GEORGIUS ERICUS THILL,
Pos. Hung.

Ad D. Decembr. A. M DC LXXXII.

In Acroaterio Majori,

Horis ante & post meridianis consuetis.

JENÆ, Literis JOH. JAC. BAUHOFERI.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS

ALFONSO

ALBO

Auspiciis Divinis

in Conspectu Reverendissimi

Patris Nostri Reverendissimi

DR. GEORGIO WOLFRANGO

THEOPHILUS

Med. D. Theoret. Publ. Argentor. Saxonic. S. R. I.

& ab. hunc. C. u. d. u. n. A. u. g. u. s. t. i. n. u. s.

Dr. P. r. o. c. e. p. t. o. r. u. m. K. o. n. i. g. i. c. o. r. u. m.

in

PRO LICENTIA

sumendo in rebus et honoris insignis

et hinc inde

pro

GEORGIO WOLFRANGO

THEOPHILUS

ALFONSO

ALBO

Auspiciis Divinis

in Conspectu Reverendissimi

Patris Nostri Reverendissimi

Dr. GEORGIO WOLFRANGO

THEOPHILUS

ALFONSO

PROOEMIUM.

Uterum sexcentarum arumnarum, innumera-
rumq; calamitatum mulieribus autorem esse, ve-
rissime scripsit *Democritus ad Hippocratem*. Si enim
morbos mulierum pensiculatus intueamur, quo-
rum ingens sane est numerus, plerosque propter uterum
fieri in fæminis animadvertimus, cujus quoque gratiâ fit,
ut omnem morbum secundum *Helmontium* bis patiatur fæ-
mina.

Nam licet & in aliis lèse exerant partibus morborum
agmina, uteri tamen communis est calamitas, quâ omnibus
consentit. Spiritus enim, qui intus agit, mobilis est & per-
meabilis ubique, quem si laceſſat malum, turbas movet in
ultionem, de quibus participant cœtera quoque viscera. Hinc
non immerito impetum facientem *Hippocrates* vocat spiri-
tum, moventem sub tempeſtate oborta totam microcosmî
machinam magis minusve, pro caularum occasionalium
ratione. Hinc dolores, tremores, convulſiones, ſuffocatio-
nes, effluxus, & plurima alia exurgunt incommoda, quibus
uterus quoque aliquando anſam dedit. Inde est, quod ute-
rus, tanquam nobiliſſima corporis fæminini pars & utilis-
ſima, propagandæ ſpeciei à natura deſtinata, quò plus juvat
corpus, bene conſtitutus, eò magis adverſatur male habens,
tantò enim majus est vitium, quantò nobilior pars, quæ pec-
cat, habetur.

Est tamen & uterus quoque, ut reliquæ etiam par-
tes, ſine ſanguine animante & vegetante iners & inu-
tile viſcus, cujus quadrâ dum vivit, nutritur & augetur,
pro ejus conditione etiam bene maleve habet. Sanguis

4.
hic motu suo circulari dum volvitur, ad hæc littora quoque
alluit, & qui à nutritione superfluus & onerosus corpori,
ordinato naturæ tempore secernitur, unde vasa plurima
tùm sanguifera tum lymphatica quoque huc tendunt, quæ
ipsa, miro naturæ artificio constituta, suas si secundum na-
turam perficiant destinationes, & toti, & utero quoque sa-
lutariter res cedit; sin secus, morbus adest, qui sanam vim,
sive mavis sanitatem labefactat & disperdit.

Neque solum sanguini hoc loco peccanti, sed & sero
ceu individuo ejus comiti, sua culpa est. Ab illo ut calor,
ita ab hoc humidi potestas resultat, ab utroque autem vi-
ventis temperies procedit, si proportio subsit, & intempe-
ries quoque, sin aliter se habeat. Moventur utrique hu-
mores in rivulis suis, & vitium capiunt, ni moveantur,
perpetuum dixeris mobile, quamdiu vita & sanitas adest.

Est quoque circumscriptus à natura limitibus suis cur-
sus hic sanguinis & lymphæ, ne suos excedat fines, neve
evagando naturæ vim inferat. Unde si arteriæ advehen-
do, venæ & vasa lymphatica revehendo circulum sartum
rectum servaverint, machina humana in continuo sanita-
tis perstat vigore, rupto vero hoc vel exorbitante circu-
lo tum inordinatio, tum læsio pressò pede succedit. U-
terus ergò morbis quam plurimis obnoxius, cum de
sanguine & lymphæ plurimum participet, utriusque vitia
quoque frequenter sustinet.

Potissimum vero *Lymphæ Uterinæ* statum p. n. hac vice
spectare animus est, quo suis excidens torulis & porulis
glandosi corporis relinquit domicilium, & extra oras mulie-
bres foedo effluit, albo dicto, *profluvio*. Cujus mali causas pervi-
dere, & curam subjicere, minori gratiæ, quam scientiæ & in-
vestigationis medicæ ratione habita, pro ingenii modulo,
Inaugurali Dissertatione constitui, quod ut feliciter eve-
niat, summus Archiater adjuvet!

CA.

5.
CAPUT PRIMUM.

Ὀνομαζολογίαν exhibet.

NE nominis acceptio diversa nos remoretur, præprimis in limine, HOMONYMIAS ratio habenda est. Fluor albus *latissimè* quidem pro quocunque & ex quacunque corporis parte proficiscente & excreto albo humore accipi potest, ut sunt fluxus naturales, nonnaturales & præternaturales, e gr. muci è naribus, ichoris è fonticulis, lactis, seminis, pituitæ, puris, & chyli effluxiones; illa tamen acceptio vix in scholis medicis usitata est. *Late* vero, in muliebrium affectuum doctrina, pro mensibus decoloribus & in specie aquosis, albis, serosis vel pituitosis, aliquando sumitur, eum quo affectu sæpe confunditur hic fluor, quæ ipsa, ut impropria significatio, nostri non est scopi. *Strictè* nempe & *propriè* hac vice nobis dicitur is fluxus albus, qui à rubro distinctus subjecto, materiâ, tempore & colore, & per proprias exit vias. Hinc *Sylvius* fluorem muliebrem potius & aptius dici asserit, quàm alba menstrua, *Prax. Med. l. 3. c. 4. §. 1.* quia diversus & peculiaris à mensuris distinctus est fluxus.

Non uno scilicet affectus hic gaudet nomine, sed pluribus eandem tamen rem designantibus, modò distinctione jam datâ eadem iustremus. *Hippocrati* audit ῥόος λευκός fluor albus passim. Uti enim fluxus talismodi sæminis solis competit, quem ῥόον γυναικείον muliebrem in genere appellat, *§. aphor. 56.* ita duplex hic ipse est, αἱματώδης sanguinolentus, ordinarius & naturalis, & λευκός albus, quos conjungit *l. 2. de morb. mul. c. 76. t. 6.* *Galenus* similiter muliebri profluvium vocat *l. 6. de loc. aff. c. 5. & l. 3. de Sympt. caus. c. 4.* ubi inter uteri rheumata illum subinnuere videtur. *Aristoteles* vero τὰ λευκά propriè in puellis considerat, quæ loco menstruorum ipsis eveniunt, cum sanguis incoctus & crudus est, *l. 7. hist. anim. c. 2.* Dicitur etiam ῥῆς τῆς ὑστέρας, Fluxus matricis ab *Erote* vulgò *Trotula* de *pass. mulier. c. 23.* *Ludov. Mercat. l. 1. c. 15. de mulier. affect. Joh. Heurnio* de *morb. mulier. c. 4.* *Fernel. l. 6. patholog. c. 16.* Diuturnâ uteri destillatio ab *Aetio Tetr. 4. serm. 4. c. 65.* Fluxio uteri *Paul. l. 3. c. 63.* Symptoma uteri *Albertus Bottonus* vocat de *morb. mulier.*

mulier. c. 57. & quidem in exeunte mutato. Præterea fluor uterinus, fluxus albarum humiditatum, alba uteri purgamenta à felicissimo *Fel. Platero Traët. 3. l. 2. c. 7.* & *L. Septal. animadvers. l. 5. §. 146. p. 259.* Purgatio, menses albi, licet improprie; Aliis Gonorrhœa *notba* appellatur, vel vulgaris, quod occurrit apud *Lang. l. 2. epist. 5.* quibus materia hujus fluxus seminale recrementum videtur, qualis in viris contingit. Quin & uteri catarrhus juxta *Schneiderum* ascitio nomine insigniri potest haud incommodè, tum ob materiæ catarrhosæ ἀναλογίαν quandam, tum ob fluxum interpolatum, & potissimum lymphæ, ceu materiæ, & vasorum ejus, glandularumq; haud levem culpam. Germanico idiomate exprimitur, *der weisse Fluß / oder Weiber = Fluß.*

Ab excreto itaque humore fluor dicitur, albus vero à materia sanguini contradistincta.

CAPUT II.

Πραγματολογία tractat.

Cum malum hoc & colore & fluore molestum sit, ac insensum feminino generi, & decori ejus contrarium, in naturam & rationem ejus formalem penitus inquirere opus est. Nempe communi medicorum suffragio inter res p. n. ad Symptomata refertur, eaque excretorum. Cum enim secundum naturam in foeminis seorsim, præter sanguinem menstruum strictè sic dictum, acquisitâ pubertate, per uteri vias & verenda nullus humor emanare debeat, spontè patet, vitiosum esse fluorem album, extraordinarium, intempestivum & p. n. à sanguine alienum, & distinctum, adeoque naturam lædere. In specie verò inter excreta in qualitate, sæpè & quantitate, loco, tempore, & aliis accidentibus peccantia interseri meretur, cujus definitionem ponimus sequentem.

Fluor albus est inordinatus lymphæ in glandulis uterinis stagnantis & ichorescentis p. n. per muliebria effluxus, vel ab archeo uteri irritato, vel glandularum laxitate dependens.

GENUS h. l. cum vix commodius suppetat, effluxus est, modum simul floris exprimens; Fluit enim in affectis materia magis vel minus fluxilis, instar mucii è naribus, vel ichoris è fonticulis. Inordi-

na-

natus dicitur, tùm *respectu temporis universalis*, quia in aliis continuò ferè fluit & quotidie, pro ratione materiae acris magis & irritantis, vel gravantis copiae, ad extrusionem sollicitantis naturam; in aliis periodicè & statis temporibus seu per intervalla repetit; aliis bis terve in mense citrà ordinem inter duas purgationes profuit, modò nullo ordine, certave periodo. Vid. *Rod. à Castr. de morb. mulier. c. 4.* Tum *particularis*, intuitu menstrui & collatione cùm ejus fluxu, qui inde nomen habet, institutâ, quem modo præcedit, modò comitatur, modò sequitur, quod sæpissimè fieri *Rod. à Castro c. l.* asserit, confirmante *Exc. D D. Præs. Theorem. p. 79. §. 72. & Plater. observ. libr. III. p. 781.* Vel intermedio accidit tempore, imò in graviore statu ipsorum mensium loco visitur, & suppressis quoque adest mensibus. Hinc distinguitur hic fluxus à nonnullis in legitimum & spurium; illum dicendo, qui continuò & promiscuè citrà statam temporis periodum indifferenter affligit; hunc, qui per intervalla sive vices repetit, reditque.

Quod autem materiam hujus fluxus concernit, de quâ paulò post fusius agemus, lympham diximus, sive serum, quod omnium humorum tincturas imbibere potens, hinc vario colore exiens observatur, uti in differentiis clarius patebit infra, quamvis *ως ἴσθι τὸ πολὺ* fluor albus salutetur.

DIFFERENTIAM à subjecto, materiâ, causis & viis desumptam reliqua verba innuunt, unde differt à gonorrhœâ, si quæ datur; vera, stante recentiorum de ovario hypothese, à mensibus decoloribus, ab uteri abscessu & purulento effluxu, & cæteris similibus affectibus.

CAPUT III.

Subjectum sive Partem

affectam inquirit.

Cùm sexum muliebrem tantummodo tangat & angat hoc malum, colligi vel inde necesse est, partem illam, ob quam est, quod est, fœmina, UTERUM potissimum in eodem affici, vel saltim symbolam suam huic addere.

Qua-

Quare, ut partem affectam sollicitè rimemur, de quâ contentio-
nis ferra reciprocatur inter autores, uterum h. l. tanquàm machi-
nam hydraulicam particularem, Polydædalæ naturæ artificio factam,
in abdominis cavo concipere licet. Hæc, juxta Anatomicos, glandulis,
vasis, poris, ductibus, cribris instructa est plurimis, & usibus va-
riis destinatis. Hinc non tam ut generationis officina & domicilium
embryonis, seu nutritrix ovuli, considerationem nostram subit, quam
quatenus glandulæ & vasa lymphatica eidem famulantia cum reliquis
partibus ejusdem affecta fluori albo producendo favent.

Huic locum & nomen concedit uterus, qui diversimodè spe-
ctatus, tum activè, tum passivè se habet; h. e. ut Medici loqui amant,
modò subjectum excretionis & collectionis, sive recipiens, se-
cundarium; modo generationis, sive fons, & primarium.
Aliis subjectum causæ & symptomatis, pro diverso respe-
ctu, dicitur, prout afficiendi modus variat, & vel per essentiam, vel
per consensum in his illisve subjectis affectus fuerit. Quâ adhibitâ
distinctione, tanquàm filo ariadnèo invento, ex labyrintho veterum,
circâ subjectum sive partem affectam dissentientium, quos longâ se-
rie enumerat *Schneiderus de catarrh. lib. 3. c. 8. & Rod. à Castro in Schol.*
c. 14. &c. facilior dabitur exitus. Illi nempe utero non affecto flu-
xum hunc fieri posse, *Galeno duce libr. 3. de caus. Sympt. c. ult. & 6. de*
loc. aff. c. 5. statuunt, quem tamen fluxum magis muliebrem quàm
uterinum dici debere volunt, utpote, qui posterior ex illorum hy-
pothesi, ab uteri particulari magis vitio oriatur, & ex ejus locellis tan-
quam excrementum tertix coctionis glutinosum & ichorosum pro-
veniat, prior verò à toto, ut ajunt, corpore, sive certâ parte, ceu
termino à quo, ad uterum amandetur. Verùm, cum antea dicta lo-
ci & foci distinctio totam dirimat litem, neque glandularum, exacta
saltim, & vasorum lymphaticorum notitia penes Veteres fuerit;
cumque floris muliebris & uterini passim apud Autores promiscuus
sit usus, quamvis in praxi attendi mereatur hæc differentia, & fun-
damentum quoddam subsit, hinc meritò uterus & ejus partes com-
plexè sumptas pro subjecto symptomatis agnoscimus.

Qui subjectum hujus Massam sanguineam statuunt, per uteri
vias sese expurgantem ab excrementis, & in eâ culpam quærunt so-
lam, intacto & illæso utero, non satisfaciunt phænomenis circâ huic
flu.

fluxum observandis, quin confundendo sanguinem cum sero, partem affectam cum materia, & abstrahendo sanguinem à partibus solidis, concretè tamen spectandum, plurimis se immiscet tricis & difficultatibus subjiciunt. Nullum enim hic fluxus commercium habet cum sanguine, neque ex hæreditate ejus peti potest materia sæpè copiosa effluens, nisi cum vitæ detrimento, præsertim quòd idem fluxus chronicos usque terminos perseveret, citrà patientis interitum. Licet in massam sanguineam, tanquam in mare, refluat totius corporis lymphæ; attamen separata etiam visitur in suis vasis, lymphaticis hinc dictis, & glandularum poris. Adeoque ἄλλος est à sanguine, qui non nisi remotè subjectum materiale statui potest.

Afficitur ergò uterus potissimùm quoad poros, glandulas, & vasa lymphatica, quæ uti in aliis partibus totius corporis per αὐτοψίαν plurimæ sunt, de quibus *Olaus Rudbeck*, vasorum lymphaticorum perscrutator industrius, *Th. Bartholinus*, & alii; ita & in utero reductioni lymphæ à naturâ destinata sunt. Hæc in brutis *Wepferus hist. & observat. apoplectic. 13. p. 383.* ab uteri cornibus, tenuibus exordiis in ductus insignes excreverunt, in testibus fœmininis *Wartbounus*, & *Regn. de Graaf de organ. mul. c. 8.* plurimæ ab utero oriri dicit, quæ externam ejus substantiam perreptando sensim coeunt, & rivulorum ad instar augescunt, donec ad magnum chyli lymphæque commune receptaculum, ubi terminantur, pervenerint, quorum delineationem repræsentat laudatus *Rudbeck. Tab. VII. & VIII.*

Cùm autem perpetuus sit inter vasa lymphatica & glandulas in corpore nexus, & societas, annotante *Exc. DD. Pras. in physiol. Sect. III. c. 28.* ita, ut nullum in corpore, teste *Stenone*, aliisque anatomicis, visum fuerit vas lymphaticum, quod non oriatur à glandulâ, vel in glandulam quandam inseratur, utpote cùm glandulæ cribra propria sint serosi humoris à fluido interno secernendi, vel secreti, omninò necessarium est, glandulas adesse in utero, quæ licet sensum fugiant, non tamen hinc negandæ, quod de vasis lymphaticis asserit *Ol. Rudbeck. Exerc. anatom. de duct. aquos. c. 10. fol. 314.* Invenit easdem in utero muliebri conglomeratas, cum suis vasis excretoriis elegantibus, *Bartholinus*, quas in vaccâ descripsit in *libr. de diaphragm. p. 107. & seqq. vid. Act. Hafniens. Volum. IV. obs. XX. ex literis Casp. Barthol. ad patrem*

B trans-

transmissis, & p. 24. de ovaris. Atque hæc naturæ inviolabilis lex est, ut ubicunque serum à sanguine secernendum, glandulas huic fini aptaverit; cur easdem ergò utero, ubi plurima vasa, unde & πολύαιμοι circa uterum sunt fœminæ, denegabimus? Dari eas porrò in uteri cervice, quæ constituitur ex fundo sensim angustiore reddito, desinente in angustum osculum, cujus substantia est glandulosa, *Hornius* probat in *microcosm. epist. annexa* p. 124. Imò juxtà *Beck. in medit. circa rerum nat. princ.* p. 193. etiam Vagina uteri glandulosa, & porosa est, ut continuò quædam lymphæ soleat transfudare & genitalia humectare in congressu viri. In specie id de prostaticis fœminarum valet. *Grafus* enim in *Tr. de organ. mul. c. 6.* observavit ductum urinæ in mulieribus circumdatum esse membranaceâ & glandulosâ substantia, analogâ prostaticis glandosis virorum, quæ hiat in uteri orificium externum certis canaliculis ac ductibus, ex quibus liquor serosus in coitu mulieribus fluit, qui etiam ipsarum semen, licet improprie, vocatur; & exin gonorrhœa muliebris vulgò stabilitur. Et c. 8. uteri, præsertim colli ejus, substantiam quodammodo glandulosam, & ductus per eam dispersos humorem serosum compressione factâ extillare asserit. *Sylvius* quoq; *Prax. libr. III. c. 4. §. 43.* uteri substantiam proximè accedere ad naturam glandularum perhibet.

Has verò variè affectas esse, laxatas vel irritatas, cum suis vasis, arguunt insuper observationes in dissectis post mortem fœminis, fluore albo laborantibus, annotatæ; quandoquidem nullibi non in glandulis conspicuum fuit vitium, tum vicinis lumbaribus, & uterinis, tum & in abdomine, & toto deinceps corpore; induratae enim repertæ sunt, in aliis fundentes ex se humorem crassum, sebaceum, flavescens, quin & vasa lymphatica distenta, turgentia visa. In aliis circa testiculos hydatides, & in tubarum extremitate, sat magnæ conspectæ lymphæ turgentis insipidâ; item in aliis uterus scirrhus, exulceratus, prostaticæ exulceratæ, vel aliter affectæ, quin & in uteri collo ipso inter rugas seu fibras potius sæpè diversæ magnitudinis hydatides repertæ, annotante *Grafio* l. c. p. 100. uti ex *Job. de Muralto Exercit. de lymphâ & salivâ in annexis §. 11.* & aliis collegit *Bonnetus Anatom. Pract. lib. 3. Sect. 36. p. 1354.* qui uberius consuli potest.

Nul-

Nullum ergò dubium amplius relictum est, quin glandulæ uterinae, cum vasis lymphaticis, potissimam hujus affectus partem absolvant, nisi quis partium studio addictus secus statuerit, inque illis omnis omninò culpa fluoris resideat, quæ, uti subtilissimæ sunt substantiæ, sic facilius læsionem subeunt, vel à contento humore, sive lymphâ acri nimis, acidâ, vel falsâ, vel turgescencia ejus nimiâ, aut coagulo inducto, sive externis causis comprimentibus, erodentibus, laxantibus, unde fonticulus hic microcosmi p. n. oritur.

SUBJECTUM ADÆQUATUM, sive causæ, sunt viscera primæ & secundæ coctioni destinata, h. e. viscera chyli secretioni, & seri depurationi inservientia, ut ventriculus, hepar, lien, pancreas, mesenterium, quin & cerebrum, ut pars glandulosa, & omnes totius corporis glandulæ, cum vasis lymphaticis, & quæ de earum naturâ participant viscera, sero generando & cumulando velificantia, secernendo & excernendo improbam navantia operam, verbo, circulationi lymphæ obicem ponentia, tum in toto, tum in parte.

Ex hepatis imbecillitate, seu impedito fermento, vel imminuto, propter quod chylus non perfectè in cruorem transmutatur, in specie deducit *Grembsius arb. integr. & ruinos. libr. 2. c. 1. §. 12. de defect. organ. hum. gen. ex falsâ sanguificationis hepatis hypothese adductus*; nobis potius ob vasorum lymphaticorum numerum, quem in sinu gerit suo, huc facere videtur.

Ventriculum uno ore omnes cum hepate accusant, ob ἀντιμεταξίαν, sive contrariam, & sibi invicem & toti actionem resultantem, quâ ille acido fixiori oneratus & laxior, seu frigidâ intemperie, serosum, crudum, & potentiâ frigidum reddendo chylum, hoc biliosas non ritè secernendo scorias, vel cumulando superfluas, calidâ peccat, unde vitiosus chylus vitiosam suppeditat lympham; utpote qui radix & fundamentum est cæterorum humorum primum.

Huc accersere sis Jus Duumviratus lienis & ventriculi, & consequenter uteri, *Helmontio* ita non sine ratione dictum, quatenus principalia hæc viscera non parùm se respiciunt, quorum utriuslibet actiones læsæ in alterius redundant incommodum, sive sensibilia, sive insensibilia mutuo foveant, alantque collegia.

Patebit autem tùm ex relatione & historiâ ægræ, tùm ex causis prægressis occasionalibus, dispositivis, præparantibus, tùm ex signis hujus vel illius visceris actionis læsæ, tùm ex aliis circumstantiis, quæ proximius vel remotius, primario & per consensum, magis vel minus, ad hunc fluxum, & materiam ejus fecerint, & causam suppeditarint. Compertum tamen est, plurimas, teste *Sennerto in Praxi, l. de Morb. Mulier. part. 2. s. 2. c. 12.* si non omnes, cruditate ventriculi laborantes, in hoc malum incurrisse, quod, juxtâ vulgatū medicorum assertum, coctionem primam læsam sequantur & secundæ & tertiæ vitia, adeoque ubique vitium suum explicet mala *χύλωσις*, hanc *αιμάτωσις* excipiat vitiosa, & tandem mala nutritio sequatur. Quantum igitur in primâ culinâ situm sit, vel inde cognoscere est.

In specie sub hypochondriis occultata viscera h. l. pati magis minusve, & ad lympham, serumve vitiosum generandum, colligendumve conferre, evidenter testantur mulieres hypochondriacæ, & scorbuticæ, quibus hic fluxus sæpenumerò contingit, uti quidem *Exc. D D. Præs. observavit*, quale exemplum etiam *Acta Hafniens. Volum. V. p. 123.* produnt. Apertè idem loqvuntur signa diagnostica, statûs partis naturalis mutati conditiones, & hinc actionum læsiones dependentes connotantia. Modi verò afficiendi cùm pro causarum afficientium diversitate mirum quantum varient, & agentium juxtâ ac recipientium passivorum infinitæ sint alteritates, ab humidarum ad solidas, & spirituosarum ad easdem, mutuâ proportionem læsa, sive in motu, numero, figurâ fundetur, & pororum symmetriâ vitiatâ, viscerum sanitatem lædi, & vice versâ, integris his, servari quoque integram, dubio procul est.

Partes glandulosas demùm, sive glandulas seri receptacula, colatoria, diverticula, secernicula, vel eo nomine accusandas duco, ubicunque etiam in corpore hærentes communi usui debitè non vacant, quod lympa in quantitate, qualitate vel motu peccans earum culpam vel remotè saltim præsupponat. Inde morbi à lymphâ oriundi communem sortiuntur causam materialem, & ad glandulas & vasa lymphatica potissimum respiciendum esse, quasi digito monstrant. Hæ namque serositatis seu lymphæ in corpore dispensatrices, quam ex arteriolarum extremitatibus & plexibus
imbi-

mbiberunt, substantia sua perficiunt, depurant, & per excretoria sua vascula, motum hinc illius promovent. Morbi verò glandularum, ad duritiem vel scirrhescentiam tendentium, vel laxitate contra peccantium pororum, vel alias affectarum, tum in toto, tum in parte, occallescentia pororum ibi quasi inducta, hic unitate quasi soluta, vel à fermento acidiori fixato in iisdem humore, multum promovere possunt circulationis seri vitia, & datâ hic *scires* alibi effluxum causari. Hinc *Sylvius* præ aliis pancreaticas accusat glandulas in hoc affectu. Et quod de glandulis in genere, id seorsim quoque valet de cerebro, jam dudum ab *Hippocrate* glandulæ magnæ nomine insignito, cum quo uterus maximopere consentit, ratione membranosi, nervosi & glandulosi generis, spirituum & sanguinis perpetuæ communionis, id quod in affectibus mulierum caput impetentibus palam & in confesso est.

Ratione catarrhi verò seu fluxus hujus albi, & destillationis ejusdem, tantum abest, ut à capite, more veterum, ruere & tendere ad uterum per nervos, spinam, & alias occultas nobis persuadeamus vias, ut potius missâ hac vana hypothese, si cum cerebro quicquam commune habet hic fluxus, omne a glandulis, & vasis lymphaticis, eorumque contento dependere putemus; quod lymphæ motui, & circulo impedito hæcenus adscripsimus. Et licet catarrhi sæpe & defluxiones aliæ, narium v. gr. in coryza, & oculorum, in nonnullis præcedant, comitentur, vel succedant fluxui albo, non tamen exin inferre licet, nisi fallaciam non causæ ut causæ committendo, cerebrum in culpâ esse, cum seri ubique e-munctoria in corpore, & præsertim in capite existant, quæ si ritè constituta secernendo excernant excrementa sua, sub archæi dominio, benè agitur; sin impedimenta, obstructions, intemperies, & alia obstiterint, suo excidit sine pars, & lymphæ exorbitat. Hinc & cerebrum à consortio lymphæ non immune, si ob pravam ejus constitutionem, & quidem frigidam humidam nimis, serum ibi primam labem concipiens, mediante sanguine ad partes inferas tendat, eatenus ad hunc affectum conferre posse occasionaliter saltim, & remotè, excusari potest, quod tamen ex speciali cerebri temperie læsâ, per signa manifestum potest fieri ei, qui

tempore prius affectam partem, & dispositionem subjecti ægri attentius spectaverit. Quare cerebrum, in fluore albo, insons modo in quibusdam, nec nisi per longam consequentiam, & generalissimo concursu ad leucorrhœam hanc quicquam facit. At cum de proximiori subjecto, & mali sede potissimum sub hac generali *διασπῆσι* nobis sermo sit, licet & in aliis focum agnoscere possit partibus, & ad uterum transfundi partium principum vitio procreati humores, ut per uterum tanquam *πευματισμῶ* excernantur, in eas tamen specialius inquirere nunc non licet; hinc ad causas progredimur.

CAPUT IV. De Causa immediata & mediata proximiori.

Cum unius rei plures esse possint causæ, quæcunque vel proximius, vel remotius huc concurrunt, ordine quasque suorum rimabimur, à proximâ & IMMEDIATA ordientes, quam h. l. statuere æquum est Archeum uteri irritatum, seu, quod veteres dixerent, expultricis & retentricis vasorum uteri irritationem, à materiali heterogeneo, partibus, in specie glandulosis inductam, unde facta constrictione exprimitur lymphæ male habens, quæ recidit imbecillitas vasorum, & glandularum tonus laxatus, transmittentium & plorantium lymphaticum hunc humorem. Est autem uterus pars ut membranacea, sic etiam, ad instar aliarum, maxime *ὀαίδητος*, amolens à se peregrinum omne, & extra se foras eliminans, ab impulsore spiritu p. n. motus. Hinc ob glandularum debile robur, & fibrarum stringentium læsionem, vasis lymphatici angustiam præterlabitur lymphæ ichoreoscens, & aberratione viæ per oras muliebres fit excretio, præsertim si concurrente vel prægressâ nativâ, vel ab errore externo adscititia intemperie, frigidâ humidâ, cum materia, h. e. caloris & humidæ circa uterum proportionem læsâ, foveatur hoc malum, adeoque ad decubitum & *στάσι* lymphæ aptior magis reddatur.

CAU-

CAUSA MEDIATA PROXIMIOR est lymphæ circulatio læsa, si-
ve motus retrogradus impeditus, & ichorescentia. Quippe, cum ex
feri undis proveniat hic humor, lympham tanquam causam con-
tinentem, & materialem fluoris albi utique habendam esse, indu-
bium est, quæ tum in utero potissimum, & circa glandulas ejus
stagnans, extravasata, vappescens, & ichorescens, omnem hic ab-
solvit paginam; tum extra hoc clima copiosius genita, vel à toto,
vel à partibus transmissa, & ad partem debiliorem appulsu facto,
fluorem album promovet & auget, vitio fermenti & loci magis
inquinante, & vitiosum eidem characterem suggerente.

Quoad glandulas autem, & vasa lymphatica, vitium occur-
rit in transcolatione, & receptione lymphæ denegatâ, vel impedi-
tâ; non reducta verò per vascula sua lymphæ in poris hæret, sta-
gnat, coagulatur, in vasis turgescit, & distensione earundem so-
lutionem continui inducit, quod imprimis suspicari licet, si qua-
litate simul peccans lymphæ, extravasis salibus, erodat glandulas,
vasorumque tenuissimam compagem disuniat. Quâ datâ inordi-
natione, & læsione fibrillarum, excidens suis è torulis lymphæ ec-
centrica non amplius sub vitali archæi potestate, condiciones ex-
crementi nacta, in ichorem serius ocyus fatiscit, & morâ factâ cor-
rumpitur, vappescit, proque vario corruptionis gradu, longiori
subsistendi morâ, & adscitâ acrimoniâ, sub hoc vel illò schemate
mutata exit.

Hinc secundum *modum essendi* peccat (1) *quantitate* & *copiâ*;
Dum excrementitiæ crudæ plures generantur, quàm alimenta-
res in corpore particulæ, nec suis in locis debito modo secernun-
tur, unde nonnunquam continuus est fluxus in nonnullis, & diu-
turna molestia, à materiæ continuo ad excretionem sollicitantis a-
bundantiâ, non aliter, ac in fonticulis affluxum fieri, derivatis &
assuetis illuc humoribus, cernimus.

Peccat (2) & magis quidem *qualitate*, eaque diverso ex co-
lore, & odore, quin & consistentiâ variâ, cognoscenda. Unde
modo crassa, glutinosa, in aliis tenuis, serosa, ichorosa, mucosa,
cremosa, ovi albumini similis, vel cremori, interdum pallida ma-
gis, vel citrina observata est, prout variis intus fermentis imbuta,
& ab aeris appulsu extra magis alterata hæc vel illâ apparuerit
specie;

specie; Uti & à salibus commixtis quandoque deturpata occurrit, acrimoniâ modo implicitâ magis, modò explicitâ. Frequentius tamen alba ferè visitur, unde etiam nomen habet, de quâ elegantem observationem habet *Severin. Pinæus l. de not. virginit. r. Problem. 3. p. 80.* Qui in dissectis cadaveribus virginum, & mulierum, uteri profluvio albo, dum viverent, laborantium, quamvis ob alium quidem morbum gravem extinctæ fuissent, talem humorem oculis usurpandum notavit. In utero enim earum humor limpidissimus inventus, (unde verò ille, nisi de naturâ seri?) ex cavitate ejusdem guttatim stillans, per verum collum, in sinum pudoris, in quo candorem tantum acquirebat is, ut cretam, aut calcem aquâ dissolutam dixisses; in aliis etiam majorem, in aliis minorem ejusdem mistionis crassitiem, advertit idem.

Huc referendum videtur commodè smegma uterinum, à colore & consistentiâ à *D. Olao Borrichio Vol. III. obs. 33. Act. Hafniens.* ita dictum, & observatum in scemina 40. annorum post sterile conjugium in secundis nuptiis gravidâ factâ, ultimis mensibus excernente liquorem crassum, densumque, ita album, ut nivem provocaret. Cujus crassamentum, ejusque origo ambiguos reddidit *D. Simonem Pauli, & Ol. Borrichium*: At quantos Viros! Quid autem obstat, serum chylosum h. l. materiam præbuisse, existimare? quin & alioquin ab aëre frigido, variè admissio, & interponente se particulis serosis, alborum præ se ferre humorem? veluti mucus narium sæpè & saliva hunc induunt, qui prius in vasis fluxilibus jam coagulari incipit, non excluso tamen a core, sæpè conjuncto, à glandulis uteri fortean profecto, vel aliunde facile susceptibili & propagabili, nec non particularum terreorum, in visceribus non separatarum, cum serosis chylosis oleosis confusione, & in glandulis uterinis factâ præcipitatione. Unde ad occursum aeris promptius se sistit albus humor, qui calore & motu deficiente, extra corpus elapsus facile crassescit & spissescit, uti serum crudum coctione, & coagulatione & inspissatione albedinem contrahit, & serum ex venâ sectâ quoque lentescere solet. Imò in statu p. n. in hydropicis, post mortem, varios coagulationis & consistentiæ extravasatæ lymphæ gradus studiosè notavit *Barbette in pr. c. 4. l. 4.* qui primò tenuem & fluidam, deinde gelatinosam, tertio concretam, tandem duram & steatomatosam observavit
lym-

lympham, ex quo varietates coagulationis, & modi tot in corpore & extra corpus, à fluxilitate descendentis lymphæ, egregiè emergunt.

(3) Peccat Ichor serosus *motu generationis & locali*; illo, quatenus ventriculus & primæ viæ vitiosum chylum, hic vitiosam lympham produxit, adeoque prima quasi materiæ albæ hinc incunabula posita sunt. Negata enim chylo debita aerascentiâ & *μετεωρώσει*, & evolutis minus particulis chylosis nutritilibus, calore cum fermento debilitatis, obstructisque glandulis, cruditas consequitur, imperfectæ coctionis certissimus effectus, ex quo in cæteris non repurgatus visceribus chylus, nec à corde exaltatus, vel in sanguinem verti aptus natus, ab usu illorū labefactato, vel impedito quandoque, multarum ærumnarum in corpore fomentum præbet. Hinc salia nec transpiratione debitâ extra corporis limites cum humido evaporabili ablegata, nec separata in renum glandulis, vel in aliis publicis segregata emunctoriis, acrimoniam, quam sæpè in uterinis glandulis explicat serum, excitant, ab eodem vehiculo ad partes has illas eò promptius allata, quò recipientis major vel minor resistendi & superandi eadem fuerit aptitudo.

Inter alia autem chyli, lymphæque impedimenta, tum vasorum & viscerum obstructions, intemperies, laxitates, aliæque indispositiones existunt, tum præsertim generantium & mittentium partium vicem tueri possunt, quæcunque ad seri in corpore & partibus abundantiam, chyli cruditatem & imperfectionem, quocunque modo concurrunt, de quibus antea dictum.

Hoc vero, sive motu locali ad uteri glandulas procumbens peccat humor, quatenus vel non alimentarius est, & hinc aptè non recipitur, vel ibidem à fermento peregrino concepto, vel illato, depravatus, datâ portâ exitum affectat. Duo enim huc potissimum affluunt naturaliter humores, sanguis & serum; ille menstrua periodo, per naturalem *ροπήν* & *ἀέγασμόν*, per plurima vasorum oscula, tanquam superfluum à nutritione corporis, hinc exitum affectans, hoc, ad alimentum & alios usus confert. De priori autem non participare fluorem hunc, ex eo clarum est, quod menstruatibus etiam nihilominus accidat; lymphæ ergò sobolem magis esse asseruimus, peregrinam in uteri loculis induentem naturam, & adulteram fa-

C

ctam,

Etiam, hincque archeo ingratiorem moventem irritationem, & per oras muliebres expulsionem. Estque hinc vel *digestionis* illud vitium, quod succi adducti non maturentur, non coquantur, vel assimilentur potius, indeque quasi præcipitatio fit, & turbatio humorum ob frigiditatem; vel *transmissionis* est recrementum, quod suscipit alias debilis & opportunus uterus, non aliter ac natura motum sæpe criticum instituens à se amolitur noxia quæque, & ad glandulas intestinales, in alvi fluxu, ad inguinales & axillares, uti & subcutaneas glandulas, in veneni pestiferi exclusione, ad glandulas colli, faucium & aliarum partium, in catarrhis, serosas ejicit quisquillas, ita & ad uteri littora ac glandulas derivat aliorum viscerum errata.

VIAS & vasa quod spectat, quæ medium hujus fluxus constituunt, præter communes, poros, & vasa advehentia arteriosa spermatica, plurima ab hypogastrica & epigastricâ oriunda, hinc uterina dicta, fundum, cervicem, orificium internum, & collum seu vaginam comitantia, atque per varias anastomoses hinc inde copulata, proprias vias, vasa lymphatica cum glandulis, inprimis accusandas esse existimamus, potissimum circa uteri confinia sitas prostates, & alias quoque, quæ, ut supra dictum, variis modis læsa revehendo cum venis latici seroso, ceu muneri suo, non ritè vacant. Atque hujus asserti evidens argumentum est, quia suppressis mensibus etiam in nonnullis observatur hic fluor albus, unde iterum colligere est, per eosdem ductus sanguinem menstruum, & albam hanc eluviem non excerni. Inprimis autem per ordinaria vasa fluentibus menstruis, & durante tamen fluore albo, adesse aliquando erosionem seu dilationem nimiam, tenuissimorum horum, & foliorum villos sæpè æmulantium vasculorum, verisimile est. Imò & poros uteri oleosas & crassas retinentes portiones, serosas verò & fluxiles dimittentes, ob figuræ & conformationis diversitatem, concipere non inconueniens est.

A vasis verò lacteis, sive chyloferis propriè dictis, quas plurimè ad uterum tendere statuunt, & succo nutritio nervorum, qui fluorem album derivare volunt, videant, qui stabiliant sententiam suam, & cum antagonistis conveniant. Quamvis enim lassitudinem, & spinæ debilitatem, qui posteriori favent sententiæ, accommodè deducere

ducere sibi posse videantur, vid. *Lower. de motu cordis c. 2. p. 114.* per illos tamen canales, solis æthereis corporibus pervios, tam crassam ad uterum vix labi posse materiam, asserit rectius *Höchstetterus in observat. c. 1.* Sufficiat nobis in vasis lymphaticis, & glandulis hæcenus ad illustrationem hujus affectûs subsistere, dum meliora tempus suggerat. Hariolari etiam cum *Grafio licet c. 8. p. 113.* vasa lymphatica aliquando pro lacteis imponere potuisse, quod improbable non est.

CAPUT V. Causas mediatas remotiores tractat.

Cùm solis foeminis proprium hunc fluxum esse, jam supra dictum sit, nihil seorsim de SEXU monendum restat; hinc ad reliquas CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES, NATURALES dictas, progredimur.

Occurrit inter has TEMPERAMENTUM serosum, humidum & frigidum, sive phlegmaticum, disponens ut plurimum ad hunc fluxum foeminas magis. Dicit enim statum caloris justo minorem, & subjugatis particulis sulphureis, prædominium serosarum, non in toto solum, sed & in utero sese exerens; quæ enim præhumidos habent uteros, magis obnoxia sunt huic albo fluxui. Hinc catarrhosas, & aliis destillationibus, & huic quoque sustinendæ aptiores esse, exin patet, quod calor genitis indies & cumulatis serositatibus discutiendis impar, abundare faciat serum, modò his, modò illis locis. Glandulosas autem partes naturâ frigiditas, respectivè minus accipere sanguinis, & caloris pro substantiæ suæ ratione, & receptivitatibus modulo, uti credibile est in statu naturali, ita in præternaturali, seu gradu caloris jam tum remissiori, id fieri magis, verum est, præsertim in partibus à foco remotioribus. Si serum itaque, sive humidum, vel naturâ, vel errore diætæ abundaverit, calorem obtundi vel imminui necessum est, & hinc frigidos excludit effectus, ad quos ferè inclinatur quoque fluor hic albus.

Neque tamen solis phlegmaticis & serosis, quibus magis udus est sanguis, accidit, quin & sanguineo & bilioso temperamento præ-

ditas experiri idem, inter alia phænomena, circa hunc observanda, *Excell. D D. Praef. in Pathol. parvâ* docuit, ut variantis colore sæpe numero in fluxu hõc humoris, & stimuli ratio vel inde quoque facile deduci possit; quamvis viraginibus, & quibus solidum, ac siccum magis corpus, vel parcissimus sit, aut quâdam insensibili digeratur transpiratione, teste *Höchstettero rar. observ. Decad. 4. cas. 1. p. 298.*

Quamvis *ÆTAS* consistentiæ, si ordinarium statum lustremus, magis apta sit ad hunc fluxum, quando non absumitur amplius, ut prius, superfluum, & humores sensim, sensimque vappescere incipiunt, quod de ætate declinante jam dudum asseruit *Cous. l. 2. γυναικείων c. 1. t. 1.* unde & *Sylvius Prax. Med. l. 3. c. 4. §. 8.* primam ætatem sive infantiam rectè exclusit: attamen infantes quoque, & puellas teneriores id aliquando expertas esse, experientia rarior probat; uti legere est apud *Severin. Pinæum opusc. phys. & anatom. de not. virgin. l. 1. problem. 3.* *Bonaciol. Ennead. muliebr. c. 3.* *Fernel. l. 6. κα- σολογ. c. 16.* *Rod. à Castro l. 1. de morb. mul. c. 14.* *Höchstett. observ. Decad. 4. cas. 1.* *Schneider. l. de catarrh. 3. c. 8.* Confirmat idem historia de puellâ 6. annorum fluorem album patiente, in *Act. Hafn. Vol. 1. obs. 83.* annotata. *Melch. Sebiz. Exerc. Med. p. 441.* in puellâ quadam se deprehendisse dicit, & *Excell. D. Praef. in duodecenni* observavit. *Quin & Aristoteles* suo jam ævo scripsit *l. 7. hist. an. c. 1. καὶ παρδιότις πάλμπαν νέοις*, admodum puellis, quibus nondum per ætatem fluxere menstrua, etiam visi ejusmodi fluorem, & contingere alba, ut vocat, menstrua, & magis, si cibo utantur ὑγρῶ humidò, sed incrementum impedire corporis, & puellas extenuare, ob humidum frustratas; unde suspicari h. l. liceat, glandulas aliquando p. n. etiam in hac ætate affectas, protuberare, intumesceri, & emittere humorem lacescitas, quod tamen in raris habetur. Frequentius tamen evenire, & incipere circa tempus instantium primum fœminis mensruorum, quod ordinariè & regulariter anno duodecimo, decimo tertio & quarto, præter propter, contingere solet, à *Sylvio c. l.* annotatum, pro causarum scil. & subjectorum conditione & ratione diversâ. Hinc Virgines, quas pallor decoloravit, hõc ipso affectas fuisse, hasque variarum nationum & terrarum incolas, honestissimas, integerrimæque famæ, tum in Hispaniâ & Galliâ, tum in Germaniâ, per tri-

cenni.

ennium ante menses erumpentes, vel ob caloris debilitatem, vel cruditatum abundantiam, album fluorem passas, vidisse se & curasse αὐτόπτης testatur Rod. à Castro. Fernel. l. c. River. cent. 1. obs. 46. Höchstetterus, Smetius in Miscellan. & alii. Unde fallit Montani sententia, & eum sequentium, qui l. de uter. affect. qui extat Tom. Gynac. ab Israel. Spachio edit. p. 308. Virginibus denegat hunc fluxum, ob viarum adstrictionem, quæque hunc experiantur, vitiatas & defloratas perperam pronuntiat. Hujus sententiæ infirmitatem, præter experientiam, ante dictam, huic apertè contradicentem, & multarum controversiarum medicarum arbitram, rationum insuper momentis refutatam, videre licet apud Sennert. l. de morb. Mul. part. 2. s. 2. c. 12. & Schneider. l. 3. de catarrh. c. 8. Nempe opponit hic c. l. castissimas & pudicissimas puellas serosæ colluviei & destillationibus catarrhalibus exponi posse, & urgeri iisdem toto die, quidni ergo, salvâ virginali integritate, talis materia serosa per uteri glandulas & vias aliquando emitti possit? Videtur autem Montanus de seminiformi materiâ suspicionem cœpisse, quam de substantia seri esse diximus. Neq; eo tempore tanta adhuc affulsit lux arti Medicæ, quæ hodiè in glandularum & lymphæ, vasorumq; ejus invento resplendescit.

Nec maritatas ab hoc fluxu immunes esse, quin ætate vel mediâ & consistente, vel ultimâ constitutas, fœcundas vel steriles, extrâ graviditatis statum, & intrâ eundem, nec non viduas quoque ipsum pati satis sæpè molestum, Sylvius c. l. testatur, & gravidas in specie quasdam toto gestationis tempore eò laborare, asserit Charleton Oeconom. anim. Exercit. 8. §. 21. p. 169. Quamvis autem nonnullis molestiorem esse, quamdiu gravidæ sunt, & pejora aliis tunc experiri tempora, laudatus Sylvius observaverit; prægnantes tamen fluore albo affectas, quæ nihilominus ad justum tempus fœtus gestarunt, & vitales pepererunt, sed puellas, vidisse se, scribit Rod. à Castro c. l. Ut adeò mirè hæc ipsa variant, pro circumstantiarum concursu.

Huc facit HABITUS CORPORIS mollior, à compage sanguinis & potissimum seri laxiori, fibris minus solidis & robustis, spirituum rariori texturâ & facile dissipabili, carnibus laxioribus, lymphâ minus activâ, nervorum robori solido parùm faventibus spiritibus lymphæ immerfis. Consignatum etiam à Practicis, colore

albidas mulieres præ aliis malo subjectas observari, quod serositatem majorem arguit, fluctuante sero plusculo in vasis, quàm rubicundo sanguine.

Si ASTRALEM INFLUXUM lustrare libido sit, observatum est, lunam & ♀em in signo humido, in VI præcipuè domo, ☐ vel ♁ hñi afflictam, huic malo velificari; illa enim humorum domina serum alterandi præ aliis gaudet potestate.

Ex NONNATURALIUM CAUSARUM classe, AERIS sanè vis maxima est in motu lymphæ variando, cujus inæqualitate datâ, pro variis locis, *στέρσεως* diversus consequitur effectus. Accusatur cum primis in nostro affectu frigidus & humidus, ille concentrando, hic coacervando magis serum, uterq; minùs difflando, sive *περυσίσεως* suâ universali poros premat magis, vel dilatet minus totius corporis, sive ad uterum admissus ibidem seorsim teneris poris *δυσπραγσία* inducat. Hinc in locis septentrionalioribus, & paludosis frequentius malum videas. Ideoque & in illis, quibus inferiores partes minus munitæ & defensæ ab aëre, quæque in locis frigidis & aquis lavandi causâ versari coguntur, ob vitæ genus, facili negotio fit læsio tum universi corporis, tum præsertim, ubi prius admissio facta, uteri quoque, & ex hõc errore, non solum suppressio mensium, tumor pedum, cachexia, & alia proveniunt mala, sed & imprimis nostrum hocce.

Huc referenda quoque est consuetudo prava foeminarum nonnullarum, aëris frigidi inclementiam in foro sæpè mitigare satagentium suppositis *κάτω* prunis; inde enim ab acido carbonum gas, & vaporoso sulphure simul ad corpus translato, non potest non affici uterus quoque & alterari insigniter, datâ & hoc modo inæqualitate. Eandem verò videre licet in iis, quæ & frigiditatem hanc aëris subitaneo calido permutant, unde contrarietates majores induci corpori, maximè infirmo, necesse est, & quæ cælum mutant, ex calidioribus regionibus in septentrionaliores & humidiores transeuntes, ut alios frigidos morbos, ita fluorem album experiri faciliè obtingit, aëre, locis & aquis temperamenta mirum quantum alterantibus. Taceo aëris constitutionem austrinam, & pluviosas tempestates, aptum magis fluxibus corpus disponere; inde & hyemali & autumnali tempore magis affligere, non vana est persuasio, quod æstivo

æstivo calore intensiori magis ad ambitum corporis alliciantur humores, hyemali verò magis ad intima corporis confluant.

VICTUS quantum valeat ad hoc producendum symptoma, *Höchstetterus* prolixè persequitur, & cur tam frequens mulieribus ejus loci fuerit, à communi victus causâ latius exponit. Potissimum autem CIBUS & POTUS huc faciunt, quæ quantitate, qualitate & assumendi vitiato modo ac ordine, humidum seu pituitam in corpore congerere queunt. Hinc jurulenta, elixa, lacticina, pultacea, farinacea, leguminosa & alia hujus commatis, minus firmum præstando alimentum, fatigando villos, ventriculi robur adimunt & calorem hebetando humidi excessum procurant; ob viscedinem verò & tenacitatem minus resolubilia fermenti activitatem infringunt, ejusque partes salino-volatiles obtundunt, & enervant, ex quo cruditates in sanguine postmodum cumulantur, serosæ portiones in alimentum cessuræ degenerant; & ad assimilandum idoneæ nutritionem depravant. Sic & excrementitii plurimum habent pisces, imprimis palustres, & glutinosi, qui idcirco male cedunt, quia non benè digeruntur. Caseus, fructus horarii, oleacea, salsa, pinguis, frixa, dulcia, vario modo concurrentia, minus correctâ, contra regulam sanitatis dictam ingesta, primam digestionem in ventriculo salvam esse non sinunt; saburrata enim ventriculi culina deflectit ab officio, teste *Swalb. disquisit. therap. sect. 12. p. 208.* In puellis & infantibus jure meritò hinc *αδδνφαιαν* accuset. Quin & glutine viscoso pollentia, cochleæ, ostreæ, nec non acria nimis, & acerba, austera, diversos sapes chylo, & hinc oriundo sero conciliantia, peccare possunt abusu. Ab acidis autem, si non produci, foveri tamen & augeri fluorem album *Sylvius Prax. l. 3. c. 4.* asserit, & inde in Belgio frequentiore, quàm alibi, putat foeminis contingere.

Sic etiam à potulentorum, imprimis aquosiorum, nimio usu, & acidularum, thermarum, nivosarum crudiorumve aquarum immodicâ ingurgitatione, *δυσπψια* oritur, materia serositatibus subministratur, & à cerevisiâ feculentâ, triticeâ, minus lupulatâ, secundariâ potâ, inutiles generantur succi, in excrementorum naturam proximè inclinantes. Verbo omnia alimenta crudiora, & excessivæ humidæ qualitatis insigne pondus huic vitio addunt.

So-

SOMNUS & VIGILIAE, utraque si modum exceſſerint, ut ſem̄ per malum, teſte Hippocrate ſect. 7. aphor. 71. & 2. aphor. 3. ita ſc̄mi- nas, in his mediocritatem debitam non obſervantes, certior manet noxa, quatenus ille ſerum excrementitium in corpore augendo, hæ ſpiritus abſumendo, utrovis modo ſanitati vim faciunt, & archeo inimica ſunt. Inprimis ad motum ſeri turbandum & *στέον* inducendam h. l. quadrare poſſunt.

Vigorem etiam ejusdem tollunt MOTUS & QUIES irregularia, unde ſc̄minæ otioſam vitam ducentes, & ſedentariam amplectentes, multis modis ſibi accerſunt incommoda, quæ ad uteri quoque pertingunt tandem œconomiam, eamque impediunt, quæ cauſa eſt oppreſſi caloris, & torpidi ſeri & ſanguinis. Quamobrem urbanæ albo uteri rheumati magis obnoxia & expoſita ſunt, quam agreſtes, teſte Foreſto l. 28. obſ. 20. & ſanitate conſtantiori fruuntur, magisque ſc̄cundæ exiſtunt matres, quàm quæ mollifſimo cultu, otioque indulgentes domi deſident, labore & motu firmante, ignavia contra hebetante corpora.

EXCERNENDORUM conſuetudo & RETINENDORUM ſi minus legitimo habeat modo, necesse eſt, corpus lædi, & ſanitatem labefactari. Gaudet pluribus emunctoriis pro ſecernendis ſuperfluitatibus & excrementis natura, potiffimum vero ſerum per cutis poros inſenſibili tranſpiratione minus evaporans, nec per urinam evacuatum excrementitium, nec per alia loca particularia depletum, non per alvum, & menſes ritè factâ evacuatione, reſtagnat hinc, & aliorſum viam quærere cogitur, ad uterũ illuvie provectâ. Unde Rolſincius l. XI. conſult. 4. Si lunare tributum, ait, non æquè pendant ordine naturæ mulieres, vacillat ſanitas earũ, nec abeſſe poſſunt morbi; ſi mucoſæ deſtillationes per nares, & ſalivales per os cum euphoriam excretæ aliàs, ſuppreſſæ ſint, tranſlatam huc materiam, fores pandunt huic affectui; & diſſertat. Anatom. l. 6. c. 57. noviffe ſe inquit mulieres emunctæ naris, quibus perpetuò humoris albi ex utero ſtiria manaret, eò quod arteriæ ad nares pertingentes, ſanguinis & ſeri impuritates eò delegatas, foras non ablegarent; ſecedunt ergò per muliebria ſordes, quæ alibi viâ excluſæ fuerant, metaſtaſi ad uterinas glandulâs factâ.

VE-

V E N U S nimium celebrata in causæ vicem etiam cedit, unde promovetur sæpè hic fluxus, dum laxando nimis vias, & calorem cum spiritibus agitando, ad fluxum invitat humores, spiritus etiam dissipando partibus his debilitatem inducit, unde tonum glandosarum partium in tenerioribus debilitari, laxari poros, & vasa lymphatica ipsa lædi, vero consentaneum est.

A N I M I A F F E C T U S non carent suâ culpâ in foeminis, etiam quoad hoc symptoma. Ex illis huc faciunt tristitia, mœror, sollicitudo, terror, timor, & alia pathemata, spirituum impedimenta insignia, & sanguinis & seri circulum turbantia, quæ in foeminino genere ob ἀρρωστίαν διαβολας frequentiora fiunt, non tam, quod acidi patratores sint, nec, quod frigidos relinquunt effectus, quam quod morbificas suscitando ideas, aberrationes varias in corpore causentur.

E causis P R Æ T E R N A T U R A L I B U S attendi meretur malum hypochondriacum, & inde orta melancholia, scorbutus, cui jungi fluorem album testatur *Highbor. de affect. hypochondr. Exercit. 2. p. m. 109.* obstructions viscerum infimi ventris, lienis, hepatis, mesenterii, cachexia, sterilitas antegressa, corporis totius cacoehymia, vel uteri dyscrasia, & frigida humida intemperies, hinc foeminis provectoris ætatis ex hâc causâ provenit: In maritatis, partus laboriosi, unde ortum fluorem album, dolorificum valdè nec uniformem, observavit *Blasius observ. medic. rar. part. 5. observ. 3. p. 65.* Contrahitur enim sæpè imbecillitas uteri à partu, à contusione, aut ab aliâ externarum causarum vi. Molam sæpè uterum debilitare, ut profluvium album sequatur immedicabile, scribit *Rolfinc. epitom. affect. corp. part. l. 3. c. 25. p. 368.* Paria facit abortus frequens, secundinarum improvida & violenta post partum avulsio, mala gravidarum tractatio, lochiorum fluxus imminutus, & depravatus, lumbarium partium refrigeratio, testium hydrops, atque dispositiones aliæ morbosæ in aliis se exerentes. Quin & erosio & exulceratio ipsa sæpè concurrat in glandulis uterinis, à tensione, vel salino acri principio, aliisque lædendi modis orta. Vid. *Blas. l. c.*

Trahenda quoq; in hunc censum, ex medicamentosarum rerum ordine, quandoq; purgantia fortiora, & *δεγσιμα*, liquantia serum,

D

rc-

referente *Platero Tom. 3. l. 2. c. 7.* ab illis assumptis, supervenisse hunc fluxum, quæ nunquã eundem ante passæ fuerint; multas quoque, dum thermis aliquamdiu insedissent, hoc vitium contraxisse, notavit *idem*. Sicut autem in priori stimulus fortior & irritatio medicamenti cathartici, ad uteri confinia pergendo, sollicitavit archeum ad expellendum; ita in posteriori, ab illarum continuato usu, vel potius ab usu, adauctâ humiditate corporis, & fluxilitate humorum promotâ, ob *αὐτομάτῃ* potissimum id evenit. Atque ex hõc prolixo causarum catalogo tandem emergit generalis assertio: Quicquid lympham vitiosam in corpore gignit, & ad glandulas uteri promovet, fluorem album producere valet.

CAPUT VI.

Signa, & phænomena occurrentia investigat.

Etsi spontè patet ex relatione ægrarum malum hoc, nec signis opus est ad eruendum; attamen, ut felicius ab aliis congeneribus discerni possit affectibus, formales ejusdem proprietates, & signa determinantia, specifica, sive pathognomonica dicta, examinanda. Inter quæ occurrunt **ESSENTIALITER INHÆRENTIA** à fluxu, e- jusque modo petita, nempe materiæ ut plurimum albæ serosæ per loca muliebria effluxus, sive mavis lymphæ p. n. ichorescentis, magis vel minus fluxilis, à sanguine substantiâ & colore alienæ, idque plerumque sine dolore, inordinatè, ante, cum, post, & absque mensibus, cum madore muliebrium locorum, & molestiâ conjunctâ. Vid. *Sylv. & Plat. c. l.*

POSTESSENTIALIA, accidentia sive symptomata dicta alia ex necessitate consequentia, varia sunt, pro subjectorum, & causarum morbificarum ratione. Inter **ACTIONES LÆSAS** in *Facultate* quidem *Vitali*, nonnunquam pro fluxûs duratione, & molestiâ, virium lapsus, respiratio scandentibus difficilior, pulsus debilis, & secundum *Galen. l. de præsag. ex puls. c. 4.* interdum vermicularis adest; In *Naturali* nutritio sensim atq; sensim labascens, macies, ventriculi appetentia dejecta, & cruditas. Nonnullis pro cidentia uteri contigit, ab humiditate hæc p. n. laxatis vinculis, interdum uteri exulceratio accidit, & alia; In

ani-

animali lassitudo, dolor lumborum, dorsi, ut & partium, quæ circa pubem sunt. In QUALITATIBUS MUTATIS, intumescencia oculorum, pedum & manuum tumor, & gravitas. Facies in prodigo hoc fluxu foedo pallore deformatur, & decore vitali suo orbatur, foetor in consummatis spirat, ut non possit ferri; quale exemplum habet *Heurn. comment. in l. 5. aphor. 56.*

De his signis *Hippocrates l. 1. de nat. mul. c. 15. t. 2. 3. & 2. de morb. mul.* Cum fluxus albus, inquit, abortus fuerit, urina qualis asini apparet, & dolor inum ventrem habet, & lumbos, & lateris mollitudinem, & tumores fiunt crurum & manuum, & cava oculorum elevantur, & oculi tumidi sunt, & color arquatus, & albus fit, & cum iter facit, anhelat. &c. Testantur autem hæcæ signa, cachexiæ communia, loqui *Hippocratem* de affectu hoc confirmato magis, & habitum nanciscente, à totius caco-chymiâ ortum suum habente, & cachexiam præsupponente, vel post se trahente, qui tot satellitibus infestis omninò stipari potest; ast si in principio fuerit fluxus, & mitior, sæpè uni cedit, vel alteri medicamento, & præcaventur omnia hæcæ, ne jungantur mala.

Considerantibus igitur strictiori sub conceptu hoc symptoma, ob peculiaria phænomena, explicationem merentia, non quatenus sub cachexiæ generali titulo militat, & ab eâ vel fovetur, vel in eam neglectu transit, concipere non incommodè licet gradus ejusdem, quatenus à constitutione totius bonâ vel malâ ingravescit, vel mitescit hic ipse; vel enim tota quasi vitiosa est lymphæ in corpore, quod universale importat vitium, vel loco solùm peccat, & motu, h. l. in utero vitium capiens, quod particulare magis est, de quo hæcenus dictum.

Illustrat hanc diagnosin & CAUSARUM notio, tum antecedentium, tum foventium, quæ, quò concurrunt magis ad producendum effectum morbosum, eò præsentius lædit, & obstinatius, quod quidem ex dictis, ad individuum facilè applicandis patere potest satis.

Confirmat idem SIMILITUDO, seu ratione ægræ hujus, vel illius, seu respectu aliarum instituta. Omnes nempe conveniunt in *ἐκκρίσει* hæc, licet modificent eandem alia.

CAPUT VII.

Differentias enumerat.

VARIAT hic fluxus tum ratione sui, tum aliorum. Refert enim ideam ejus, à quo fluxit. Unde DIFFERENTIAS agnoscit varias, atque multiplices. In GENERE ratione *quantitatis*, alius largus & copiosus est, alius modicus; mensura tamen illa non æstimanda est ex copiâ, quod simul & semel ἀφρόως profundatur humor, sed ex continuitate. Quæ enim successivè fluunt, continuato cursu, licet paulatino in se, quantitatem nihilominus insignem sortiuntur. Ratione *temporis* alius continuus est, & assiduus, alius interpolatus, & interruptus, alius longo tempore durat, alius brevi cessat. Ratione *ordinis*, aut servat menstruum tempus, & per intervalla redit certa, tanquam socius, quod rarius, aut inordinatè affligit. Ratione *qualitatis*, & quoad colorem spectatus, modò albicans est, & pituitosus, sero, lacti, aut cremori ptisanæ similis, ut *Aetius tetr. 4. serm. 4. c. 65.* & *Jac. Sylv. comment. de mensib. mulier. tomo gynæc. comprehens. p. 157.* *Rod. à Castro l. de morb. mul. c. 14.* *Ludov. Mercatus l. 1. de affect. mul. 15.* habent, vel hordei, ut *Paræus l. de gener. hom. cap. 58.* modò citrinus, aut pallidus, modò lividus, saniosus, subviridis. Quin & mille aliæ sunt secundum rationem majoris & minoris istorum species, teste *Aret. de sign. & caus. diut. morb. l. 2. c. 11.* Odore aliàs teter est, & graveolens, aliàs nullo odore molestus; modò acris, interdum & vesicans, corrodens, adurens, salsus, ichorosus, ut quascunque partes attigerit, erodat, aut leviter saltim exulceret, ob particulas biliosas, salinas exuperantes, quale exemplum recenset *Graf. de organ. mul. c. 9. p. 137. seqq.* Aliquandò mitis, inodorus, benignus, paucus, nullâ vi erodendi præditus, cujusmodi est pituitosus.

In *consistentiâ* alius tenuis, aquosus est, à serosorum humorum superfluitate, alius spissior, vel instar albuminis ovi conquassati, teste *Platero l. c.* aut albi mucii, aliquando etiam viscosus ac lentus.

Ratione *SUBJECTI* patientis, alius est infantum, alius puellarum, adultiorum; alius gravidarum, viduarum; alius veterum.

Ratio-

Ratione CAUSÆ, vel in utero latitat vitium, & viis, vasisque ejus propriis, vel in lymphâ, & succo glandularum, si hoc, fluor est parcius, & signa demonstrant affectam partem: vel extrâ uterum si hæret culpa, à malè affectorum viscerum *δυσμεγεία* peti potest, fluxus etiam copiosior est, unde inquirere necessum est, in corporis reliquam constitutionem, & scrutari viscerum *ἀσθίας*, quæ interpretis sæpè instar loquuntur, ortum & progressum floris hujus prodentes. Ratione *modi afficiendi*, alias gravius, alias levius afficit, alius solitarius, alius cum affectibus aliis complicatus affligit, mitior, & crudelior, dolorificus, & sine dolore, &c.

Quomodo verò ab affinibus aliis, cum quibus sæpè confunditur, fluxibus discernatur, ex signis distinctivis patet. Hinc à mensibus decoloribus aliud dicit vitium, nec nisi improprie mensium alborum nomine venit. Menses enim decolores ad menses adhuc pertinent, & sanguinem præcisè dictum, quamvis depravatum, & sub verecundo suo habitu & colore vitiosa recrementa p.n. condentem: Fluor albus verò & substantiâ, & colore diversus est, deinde etiam exeundi tempore & modo; servant enim suum adhuc periodum etiam non rarò vitiosi menses, licet non adeò exactè, fluor verò muliebris promiscuè sine ordine visitur, & cum inordinatis mensibus quandoque jungitur. Vid. *River. observ. Centur. 2. obs. 55.*

A gonorrhæâ muliebri verâ, sive materiâ seminali, vel ea propter discriminari debet, quod hæc in infantibus & impuberibus puellis, quibus ætas & natura tale negat, non habeat locum, quæ tamen fluorem album patiuntur, tum etiam, quod majori excernatur quantitate humor in fluore albo, quàm de liquore seminali præsumere liceat; præsertim stante hypothesi recentiorum de ovario, unde gonorrhæa petenda, si vera esse debet. Fluor albus verò ex glandulis potissimum, & lacunis uterinis, vasisque lymphaticis, in specie à glandoso prostatarum corpore provenit, quod gonorrhæam vocat *Grafius de mul. org. c. 6.* quamvis proprie talis vix dici possit. Uti & à pollutione nocturnâ eò distinguitur, quod sine imaginatione rei venereæ, & citrà somnum contingat. Nec de seminalis materiæ effusione credere nos finit diuturna sæpè fluxus albi duratio, citrà interitum ægrarum, veluti *Forestus* foeminam cachecticam, per

undecim annos hōc detentam, ^{30.} observavit *lib. 28. de mulier. morb. obs. 19.*

A virulentâ verò, & ex impuro cōitu contractâ gonorrhœa, dignoscitur fluor albus, quod miasma venereum, tam prostates glandulas, quàm vaginam uteri, & sinum pudoris exulceret, adeoque sanies adsit, cum insigni dolore & molestiâ. Quod si, *ait Paræus l. de bom. gener. c. 60. tom. gynæc. cit.* mulieres sint, quæ, cum gonorrhœâ virulentâ laborant, honesto nomine culpam prætexentes, fluore muliebri, seu uterino, laborare se mentiantur, quod in utroque affectu ingens profundatur eluvies, sanè, in eò, discrimine & iudicio medicorum opus est.

Purulenta denique excretio præsupponit abscessum, sive ulcus uteri, quale in uteri cavo, in foeminâ infœcundâ, deprehendit *Harveus Exercit. de gener. an. c. de partu p. m. 532.* saniosum quid & purulentum aliquando ejiciente, mensibus interim stato tempore ritè fluentibus, quod aliqui fluorem album, alii ulcus sinuosum suspicati sunt, quod posterius *ἀνοψία* detexit, notabili quantitate puris, ope speculi matricis, circa orificium internum matricis inventâ; quò spectant observationes rariores, de ulcere musculorum uteri vaginæ vicinorum, & utero purulento, apud *Blas. l. c. obs. 4. & 5.* In fluore albo verò, seri vitio eò acrimoniæ & malignitatis provecio, ut exulcerare, & exedere possit papillosas & glandosas partes, concedi quidem potest & debet aliqua exulceratio, sed superficialis saltem, & longè alia; adde, quod congressum vix ferant & admittant taliter affectæ, quod tamen fluore albo affectas non impedit, teste *River. Prax. l. 15. c. 4.* Hinc attendere par est differentias has, licet graduales sæpè, & accidentales, ne confusionem pariant.

CAPUT VIII. Prognosin subjicit.

DE EVENTU morbi dicturis spectanda sunt, loco fundamenti prognoseos, recessus à statu naturali, & proportio inter læsam naturam, & lædentem morbum. Cumque excretio sit, ipsa *ἐνφορσία*, vel læsio, aliaque hujus commatis eandem modificantia; hinc ad *πρόγνωση* instituendam, SALUTIS & MORTIS, sic pronuntiare licebit, de

de hoc in genere: Fluor albus moderatus in se & per se, non infert periculum mortis, quin imò parum habet in recessu, cum morbosum in *ἀμετρία* consistat, & in sanis alioquin foeminis, aut virginibus, multis mensibus, vel etiam annis, innoxie procedat, juxta *Plater.* l. c. Si verò acquirat vitium, à gravioribus foci causis, & accidentibus stipatus peioribus, aut copiosior, uteri morbos & symptomata dabit, qualia à fluxu fortè quinto, apud *Hippocratem*, albo prodeunt, l. 2. de morb. mul. c. 11. t. 1. & seqq.

Deinde, cum sibi relictus facultatem naturalem potissimum impetat, vitalem & animalem verò salvam ferè sinat & illaenam ex parte, non adeò proximè vitæ insidias fruit, quin, testante *Aristotele* l. 3. de gener. anim. c. 4. sæpè in bonitate naturæ, evacuantis per muliebria loca totius corporis excrementitios humores, numerandus, præsertim si modicè fiat. Servat enim corpora integra secessus excrementorum, utpote, quæ causæ corporibus sunt, ut ægrotent. Cum igitur uterus, dum procreationi non studet, omnis foeditatis muliebris, corporis non puri, receptaculum sit, ut ait *Heurn.* comment. in l. 5. aphor. 28. si eliminat noxium, juvare magis sanitatem, quam impedire, credibile est; sin secus, malum non negligi vult, & posthaberi, citrà insigne corporis detrimentum.

Si enim habituale sit, & confirmatum malum, difficillimæ curationis evadit, & plurimum post se trahit malorum agmen, unde & *Hippocratis* illud s. apb. 56. huc applicari potest, si muliebri profluvio convulsio, aut animi defectus superveniat, malum. Par ratio est, si alii fontici morbi præcedant, comitentur, vel sequantur, velut inappetentia, cachexia, hydrops, *ἀρεσφία*, sterilitas, uteri prolapsus, & alii languores, vitæ quoque non rarò periculum minatur, siue ansam & occasionem hisce dederit hic fluor, siue ab iisdem originaliter provenerit. Variat hinc prognosticum etiam, ratione consequentium, vel comitantium symptomatum. Complicatus simplici gravior est, sibi relictus mitior. Sic & si ab uteri particulari magis vitio, naturales ejus actiones læsas solum sequatur, tanti non est, secus si à toto, seu partibus his, vel illis, ad vitam magis facientibus, sustentetur, & foveatur.

Quod si non adeò periculosum est hoc vitium, foeditate tamen & molestiâ suâ, gravissimum est muliebri sexui, ut qui munditiei & cosme-

cosmeticæ deditissimus, tale quid in corpore suo experiri, cum tædio & displicentiâ cogitur, unde tantùm abest, ut facilè tolerant nonnullæ, ut potius hinc *δυσπαρέσησις* oriatur, tristentur, doleant, pusillanimes & melancholicæ fiant, & à vigore mentis, pristino desciscant; namque & sibi, & aliis, inprimis verò maritis diutino affectus tractu, & putridi quasi miasmatis contagio inde acquisito, exolæ fiunt, & ad conceptionem ob squalorem hunc inhabiles redduntur, quò magis familiare sibi reddiderit uteris vitium, & debilitate conceptâ, archeus quasi errabundus uteri operâ abutatur. Cùm autem in fœminis uterus sanitatem earundem multùm disponere possit, non minus ac labem patiens vitale serum, inde necessariò emergit sanitatis labes, & neglecto malo, vitæ dispendium, præcipuè cum per longas invaluit moras, adscitis in consortium potentioribus, in corporis interuersionem, malis.

LONGITUDINIS & BREVITATIS signa ex antea dictis constabunt, si nimirum contumax & rebellis affectus vires eundo acquisiverit, & primam eluserit curam, multiplicando suum seminium, & ulterius disseminando, archeo uteri magis debilitato, longior & gravior existit, vel consuetudine tandem in naturam versâ, productiori morâ, habitualis factus, ægrè coercibilis evadit, nec nisi longò medicamentorum usu cedens. Quin & sæpè in vetulis ad capulum usque affligit & commoritur, ut ait *Rod. à Castro c. l.* uti ex adverso, ubi mitiora cuncta & benigniora, citioris convalescentiæ spes affulget, unde *Galenus* Boethi uxorem intra tredecim dies restituit, ut ipse refert *l. de præcognit. ad Posthum. c. 8.* & *Riverius* mensis spatium curæ absolventæ dedit, diuturno licet afflicta malo fuerit ægra, *Cent. 1. obs. 81.* Quid autem vetat, brevius finiri, aurigante naturâ, & medicamentis aptatis hunc fluxum?

A morâ verò & duratione dependet bona vel mala Prognosis, cujus intuitu ante omnia principium attendere fas est, & quamdiu duraverit, sollicitè scrutari; rarius tamen ad ægras tales cum advocetur medicus, & nisi notabiliter læserit corpus, sufferre libentius incommoda, quàm detegere præ pudore soleant sua sæpè mala mulieres, ex intempestivo hoc pudore, malum in deterius ruere sinunt, quod de mensium quoque fluxu suppresso, & aliis constat. Si tamen

occa-

occafio tulerit, resque per internuntias agatur, postulat omninò consilium & auxilium medici fluor iste, neque, præside naturâ, pudeat sordium quoque muliebrum scrutari genimen, & avertere causas, morbosam hanc eluviem inducentes, atque in sanitatis libertatem asserere afflictas.

Prout autem vel cacoehymia totius, vel visceris alicujus principalioris ἀνομία, vel uteri denique nativa, aut adscititia dispositio, ad fluorem album fecerint, eatenus modificatur prognosis; item quò major excrementorum proventus cum lymphâ, velut vehiculo, ad sentinam hanc confluerit, & qualitates, sive accidentia excreti longius à naturali statu absuerint, & alienioris indolis, eò difficilior & infeliciores cura evadet.

MODUS EVENTUS ad salutem ordinariè fit, materiæ peccantis, sive lymphæ in glandulis uterinis excrementitiæ factæ & vaporescentis, partim evacuatione & aliorum diversione, partim correctione & alteratione; ita in ordinem & viam redire solet natura, & fluxus cessare, lymphæ motu restituto, & coagulo ac σάρες remotis, roboratis glandulis & vasis, uteri œconomia restitutâ, non minus ac viscerum reliquorum crasi & tono confirmato.

Ad mortem terminatur, adscitis in consortium aliis malis, cachexiâ, hydrope, & similibus, seu μεταστάσεις factâ, & excerni solito vitioso humore alibi collecto, & exudante, seu naturâ tandem dejectâ & succumbente, subsequo nonnunquam marasmo.

CAPUT IX.

Curationem in genere delineat.

Frustrâ foret hæc ἰστορία omnis prolixior tractatio, nisi ad πέρας collimaret scopum, imò, quod alicubi jocatur *Helmontius*, Medicus à dicendo potius, quàm faciendo nomen haberet suum, si artem medendi non exerceret. Ut igitur præmissis præmittendis, quæ pro curâ affectûs hujus spectant, jungamus, superest hic porrò labor, ut eritis indicationibus, auxilia inveniendò, inventa præscribendo, præscripta debito modo administrando occupemur, secundum trigam indicationum institutâ methodo medendi fulti.

E

CURA-

CURATORIA fluxum potissimum attendit p. n. aufereñdo, vel sistendo, viarum & vasorum laxitatem respicit, glandularum tonum restituit, fermentum roborat, lympham depurat, & splendore suo animali coruscare facit, extravasatam evacuat, & ichorescentiam corrigit, tum etiam consolidando fibras & villos uteri, adstringendo, humiditatem excessivam abarctet, & soluta repagula firmat; totius insuper massæ sanguineæ integritatem promovendo, & spirituum vigorem præstando, statum inducit sanitati debitum, & pristinam (quoad possibile,) naturæ bonitatem scenerat.

PRÆSERVATORIA in ablatione causarum quarumcunque, fluori albo velificantium, intenta est, ut prohibitione materiæ novæ preventûs, & lymphæ uterinæ remoris ablatis, motus, ubicunque impeditus, liberior fiat, & præcaveatur affluxus, hinc viscerum fermenta & digestionû culinas attendendo, si quæ cacochymia timenda, avertatur, extricentur obstructions, cruditates removeantur, & functionum defectus alii restaurentur, adeoque & stabula & foci excrementorum expurgentur, & materia morbifica eliminetur, præterea conspurcantia lympham peregrina miasmata & defœdantia, discutiantur & disjiciantur, ut quoad potis est, natura eluëtur.

VITALEM denique attendentes, virium rationem habere jubemur, & præsentium & futurarum, ut excitatus à torpore archæus, fermentatione sanguinis naturali promotâ, pristino partes perfundat vigore, & continuando flammam irradiet luce suâ vitali totum integrale, quò animalis etiam splendeat focus, & respublica microcosmica florentior degat; adepta verò robur natura occasiones morborum feliciter avertat, succos vitales magis elaboret, & vitæ balsamo delibutis organis promptior ad valetudinem via sit.

Hos ut assequamur scopos, præsidiorum materiâ opus est, quam largâ manu subministrat triplex gazophylacium, Chirurgicum, Pharmaceuticum, & Diæteticum, ex quibus auro & gemmis contra pretiosa depromere integrum est naturæ ministro, pro servandâ salute, in morborum vindicationem cœlitus destinata. Nobis verò id unicè hâc vice curæ cordique erit, ut, selectu instituto, ex vastissimo hocce florilegio ea solum mutuemur auxilia, quæ priorum indicationum fines explere, scopos assequi, & ægrarum laborantium votis satisfacere possint.

CA.

CAPUT X.

Fontem Chirurgicum aperit.

Ex hōc, quid primū suppetat, sciscitandum. Est autem de Venæ Sectione inter autores non levis controversia, num locum habeat in fluore albo? Quamvis verò hujus præsidii generosi & heroici usus multiplex & varius sit in quàm plurimis affectibus mulierum, hoc tamen loco minus convenire videtur, tanquàm minus indicati à fluore albo, in se & solitariè spectato. Cùm enim sanguinis partes oleosæ & sulphuræ balsamicæ pauciores in hōc statu, vel subjugatæ saltem videantur, conservandæ potius & excitandæ, quàm profundendæ veniunt. Deinde Venæsectio plethoræ magis, & universali sanguinis & seri vitio debetur, quàm particulari seri excurrentis motui; qui sæpè levius importat malum, quàm ut auxilium hoc postulet. Adde & hoc contraindicans, quòd, emisso sanguine, intimius recipi in massam sanguineam serosa uteri inquinamenta, & penitus inde affici eandem metus sit; quare consultò abstinendum esse ducimus.

Potest tamen in plethoricis & biliosioribus mitti sanguis, si redundans in universo corpore, causæ sine quâ non rationem habeat hujus fluxûs, vel à suppressis & inordinatis vel imminutis quandoq; mensibus foveatur hoc malum; vel si aliud quid urgeat, & circumstantiæ loci, temporis, subjecti, aliaque id suadeant, in brachio vel pede institutâ moderatâ eductione. *Galenus* equidem, in curâ uxoris *Boethi*, non meminit hujus auxilii, & feliciter tamen absolvit curam; quod tamen de omnibus non valet.

Prodesse queunt etiam vicariæ V. S. CUCURBITULÆ, tùm scarificatæ, tùm siccæ; illæ quidem in dorso & brachiis, scapulisque institutæ, ob glandularum & vasorum lymphaticorum in intercutaneis partibus notabilem copiam, partim evacuantes, partim divertentes & revellentes lympham copiosam ad uterum euntem; hæ verò ob discussionem majorem, & transpirationem, reseratione pororum adjunctâ, liberiolem, lymphæque motum à centro ad circumferentiam magis promovendum, adjuvante potissimùm calore, & dissipante humidum.

His quandoque succenturiari possunt VESICATORIA, pro eliminando & divertendo sero nunquam satis laudandum remedium, cujus ope suscitatus lymphæ motor citatius movere undas, & *σιόν* alicubi factam in corpore disjicere promptius potest.

FONTICULOS quoque sua manet hîc laus, præsertim si diutius duraverit affectus, & rebelle magis malum talia poposcerit auxilia, in vetulis & aliis quoque administranda; cum ad hos tanquam ultimum asylum & sacram anchoram sæpè confugiendum sit. Hi verò inuri possunt tum brachiis, tum femoribus, quamvis *Primerossius* cavere jubeat, ne majorem, in cruribus si fiant, affluxum ad uterum concilient; *Riverius* tamen in diuturnis convenire asserit, quòd per hæc emissaria inutilis materiæ portio evacuetur. Ob majorem diversionem, in partibus supernis commodius excitantur. Quantum autem in lymphæ & sero vitiiis præstent, toto die comprobatur experientia, quippe cum evacuationem non solum, sed & derivationem & interceptionem præbeant insignem, cum totius & partium affectarum alleviatione, sensim, & velut per *ἐπίρροον* excretâ non saltem per lymphatica vasa & venas refluentis, sed per arterias quoque adfluentis sero quadam portione, meritò suo in magnis habendi remediis, & non frustra hîc commendandi.

SETACEUM quid præstiterit in hîc affectu, edocet *Fabritius Hildanus Centur. 1. observat. 4.* qui diuturnum talismodi fluxum, & inde ortam sterilitatem feliciter eo curavit.

LIGATURAS in partibus superioribus suo usu non carere autores existimant, quæ si non juvent, ita moderandæ, ne noceant.

FRICTIONES denique memorandæ, quas tantoperè cum *Galenò* extollere fas est, quandoquidem in frigido humido & catarrhoso statu, cutis densitate & pororum obstipatione, proficuas observarunt Practici. Ratio in promptu est, cum constet, ab harum usu per aperta magis coeca cutis spiracula halituosa sero effluvia evaporari, & calorem internum, per suscitabulum hoc agitatam, dispellendis noxiis idoneum magis reddi, motum sanguinis & sero alacriorem fieri, & sulphuris expansioni spatium amplius concedi; non est ergò quod recedamus à Veteribus, multum in eo auxilii quærentibus. Eligendus autem præ aliis modus hic, ut, quæ molliter tractari

Etari volunt foeminae, mollioribus primùm, post asperioribus fricentur linteis, quæ nonnunquam, pro re natâ, suffimentis quoque, in specie succino, aliisque anticatarrhalibus gummatibus, resinisque perfumata, dissipationi & evaporationi, adde & roborationi & exsiccationi amplius inservire possunt, continuatâ per singulas dies, manè & vesperi ad fornacem calidam, vel lecto hâc enchiresi, quod Galenus quoque fecit c. l.

Quòd si serositatum cumulus major aggravet, & deviationes lymphæ graviora minentur incommoda, de salivatione quoq; ÷iali cogitandum, saltem incompletâ, per interna & externa, pilulis & aliis propinatis instituendâ, quâ mediante seri fluxilitas aliorum duci, & coagulum disjici commodius possit; observatis tamen circa hanc curam cautelis, ne impuro, nec expurgato prius vitiosis humoribus debite corpori, talia applicando, irritando veluti crabrones, majus inferatur malum, vel humidum nimis absumendo, in siccitatem vel tabem præcipitentur ægræ. Moderari ergo talia in foeminis, & ad naturalem statum, ceu normam & regulam, deflectentem reducere naturam, omnium in cura optimum est.

CAPUT XI.

Pharmaceutica proponit.

A Chirurgiâ discedentes Pharmaciâ ingredimur, unde plenariam sibi curam spondet affectus, cum constans & fidum non possit à prædictis sperari auxilium, nisi hæc in subsidium jungantur. Possunt autem jure merito dispesci in universalia remedia & particularia, quorum illa universum magis attendendo corpus, hæc partem affectam potissimum juvando, medici intentionibus satisfacere possunt, prout indicantur à suis indicantibus. Ne verò ἀμετάδοως procedamus, consuetis proponemus singula loculis.

LENIENTIA ut in omnibus serè morbis, ita hîc quoque locum habere suum posse, arbitror, & tantò magis quidem, quod purgantium δραστηῶν vim sustinere non æque valent imbecilliores mulierculæ, hæcque purgantium velut succedanea sint. Cumque primas blandè expediant vias, & abstergant collectas sordes, aditum

cœteris medicamentis procurant faciliorem, etiamsi minorum gentium dii sint. Commendamus autem præcipuè *aloetica*, lenientium quasi basin constituentia, balsamum sanguinis & seri eximiè tuentia quoque, & corruptelas auferentia, qualia sunt *Pilule aloeticae Francosurt. Glassianæ, Tartaræ per fermentationem paratæ D. Præsidis*, & aliæ, quæ exaltari & acui possunt pro lubitu, vel fortioribus purgantibus & resinis earundem, vel ðtialibus, croco, Olo ðtis &c.

℞. *MP. aloeticar. ʒʒ. resin. gialap. ʒʒ. Oli ʒ. gr. v. ol. cort. aurant. gtt. ij. M. F. c. elix. Prop. l. a. Pil. minores n. LX. S. Laxiv-Pillen.*

℞. *rad. mechoacann. alb. nigr. an. gr. viij. crem. Fri ʒʒ. fec. bryon. gr. iij. elæosach. cinnam. gr. j. M. F. pulv. S. Laxiv-Pulver.*

℞. *rob ebuli ʒj. rhab. Alex. ʒj. extract. bryon. gr. vj. c. s. q. sacch. F. l. a bolus. S. Laxiv-Bissen.*

Species item laxantes pro infusione & nodulis, vel decoctione, cum uterinis commixtæ, prolixam enarrationem non efflagitant, quales passim obviæ apud Præcticos. *Pruna* quoque & *passula laxativa* cum *fol. senn. rhabarb.* & aliis, decoctæ & fermentatæ, pro delicatioribus locum habent. Clysteres item lenientes & emollientes, additis abstergentibus ac uterinis compositi, usum spondent non exiguum, ob uteri viciniam, & derivatos è corpore ad intestinorum glandulas humores, decenter administrati.

PRÆPARANTIA & digerentia, humorum vitiosis qualitatibus debita, varia esse possunt, pro peccantium conditionibus, opponendo singulis contraria, potissimum ex *Feorum, ðtialium, aperientium, attenuantium & incidentium* classe, quæ pituitam præparando, & ad exitum disponendo, coagulum avertere, obstructionsque viscerum sub hypochondriis referare possunt. Sicubi verò biliosi peccaverint humores, vel acidi, austeri, acerbi, fixi, pontici, absorbentia, & tantia, saturantia, & invertentia jungenda aliis, & in auxilium ducenda, omnia, pro iudicio medici prudentis, ad speciales casus dirigenda. Talia sunt *Ra ʒcyd. pomat. arcan. ʒ. ʒtiale, Ra ʒis volat. tamarindinata, ʒ digestivum Sylvii cum ʒibus uterinis, eff. ʒtis abinth. oxymel. s. ʒsquillitic. Croc. ʒtis ʒatus, ʒlatus, pulveres cachectici,*
stoma-

stomachales, v.g. Quercetani, (quò scēminam albo fluxu laborantem restituisse se scribit Osiv. Grembs. arb. integr. & ruinos. libr. II. Cap. I. §. 12. de defect. organ. hum. gen.) & aliorum.

PURGANTIA optimè huic affectui convenire omnium Prætorum suffragio constat, & Galeni quoque, qui iis feliciter usus in curâ uxoris Boethi, ab iisdem primò auspicatus eandem, dum absumendo causam & materiam morbificam apprimè curationi velificantur. Hæc ipsa divertendo quoque fluxum ad alvum, per ordinariam viam ejiciunt, meritoque universalia audiunt remedia, pro humoris peccantis ratione ex illorum apparatu seligenda. Potissimum verò phlegmagoga, & seriduca seroso debentur fluxui, mitiora tamen, & violentiæ gravioris expertia, non tam semel & unâ vice, si major excernendorum copia adfuerit, sed iterum atque iterum, & per epicrasin repetenda, interdum & cholagoga & panchymagoga, singula ita ordinanda & moderanda, ne commotione majori inductâ, (veluti in gonorrhœâ virorum non rarò, citrà noxam tamen, fieri assolet,) augeatur fluxus magis, & versus uterum præcipitetur, quod tamen vix timendum, si natura rectè agens, purgatione *εὐφώγως* institutâ, excrementitium per vias intestinales eduxerit, atque hoc modo glandulæ quoque uterinæ ab oneroso humido liberatæ fuerint. Conveniunt præ cæteris (α) *Jalapina*, in pulvere, bolo, essent. pilul. potion. & aliis formulis facilè distribuenda, quemadmodum *observat. 8. Riverio à Sim. Jacobo* communicatam legenti innotescit, solâ octiduanâ resinæ gialapæ usurpatione, (non temere tamen imitanda,) affectum septimestrem mulieris quadragenariæ feliciter sublatum. Et *Riverius* ipse *Centur. 3. obs. 81.* testatur, se, frustrâ tentatis aliis remediis, in pūsana laxante certum & fidum invenisse auxilium, ejusq; ope, per mensem integrum adhibitæ solum, diuturno fluore albo laborantem mulierem prorsus ab eodem liberasse, quod medicamentum rursus in praxi commendat *libr. XV. c. IV. p. m. 448.* Similem observationem vide apud *Gregor. Horst. libr. V. de morb. mulier obs. XVIII.* (β) *Rhabarbarina*, quali infuso per epicrasin factò, & *Râ corall.* in liquore aliquo convenienti per aliquot dies exhibitâ, feliciter fuit restituta puella vi. annorum, corpore cachectico, fluorem album

album passa apud Thom. Bartholin. Act. Hassniens. ann. 1671. & 1672. abs. 83. (γ) Sennata, Tamarindinata, ut & quæ ex Agarico & Carthamo confiunt leniora purgantia, variis sub formis data, citò & tutò jvantia, atque hæc ipsa cum successu exhibuisse Exc. D. Pras. Patronum meum & Præceptorem ad urnam colendum, sæpius auribus accipere licuit. His junguntur commodè aromatica, roborantia, uterina, ceu dirigentia, ex quibus variæ formulæ concinnari possunt.

℞. pulv. laxat. veget. ℥j. crystal. ꝑ ℞. fecul. bryon. gr. v.
ol. destil. succin. gtt. j. M. F. pulv. D. in chart. S. Purgir. Pulver.

℞. resin. gialap. ℞. ℞. is ꝑi gr. iij. cinamom. ℥ij.
sirupi ros. solut. q. s. ad grat. M. S. Purgir. Saft auf Limahl.

℞. extract. agaric. gialap. ā. gr. xij. ꝑ dulc. gr. iv. ol. anis. gtt. iij.
M. c. Elix. PP. F. l. a. Pilulæ.

℞. MP. Fear. Schröd. ℞. resin. scammon. gialap. ā. gr. v. extr. elat. gr. iij.
ol. macis gtt. ij. M. c. essent. succin. F. l. a. Pil.

℞. extract. panchymagog. Croll. gr. xv. magister. g. de goa gr. iv.
croc. ꝑ sulphur. ꝑ diaphor. ā. gr. ij. ol. rut. gtt. ij.

M. c. essent. ꝑtis cydon. F. l. a. Pil.

℞. rob. ebuli ℞. extract. rhab. gr. xij. resin. gialap. gr. viij.
sacch. rosat. & sirup. matricar. q. s. M. F. bolus.

℞. conserv. ros. ℥j. spec. diagal. Myns. ℞. sirup. artemis. q. s. M. F. bolus.

℞. rad. artemis. bryon. fœnicul. ā. ℥ij.

aristol. rot. ℥j. mechoac. alb. ℞.

summit. artemis. cent. min. absinth. ā. m℞.

flor. cheiri, calend. ā. p. ij. fol. senn. s. s. ℥vj. myrobal. omn. ā. ℥j.

rhab. alex. ℥ij. epithym. p. ij. cass. lign. ℥iv.

costi veri, cortic. tamarisc. ā. ℥ij. Conc. contus. D. in sind. rub.

S. Spec. zum Layier Wein.

℞. extract. cartham. ℥j. resin. scammon. gialap. ā. gr. iv.

℞. ol. ꝑ gr. ij. ol. cinnam. gtt. j. c. elix. uterin. F. l. a. Pil.

Tacemus elix. propr. purgans, pulv. diasenna, extractum diacarthami, & id genus alia. Cavendum verò, ne in gravidis, & quibus mensium fluxus instat, præposterè his utamur, ne in illis abortum, in his immodicum sanguinis fluxum concitemus.

VOMI-

VOMITORIA quoque ad expellendam materiam morbificam actu & positivè præsentem faciunt, hincque cum *Riverio c. l.* in hoc affectu maximè commendantur; præsertim verò in *εμετέτοις*, & quibus saburra humorum circa ventriculum, & in eo collectorum hinc labores & negotium faceffit, unde malum hoc nonnunquam fovetur, & digestionis vitiosæ prima hæret radix ac origo, ad cæteras quoque diffundenda. Expurgare ergò præcordia, & everrere primarum viarum sordes, tanto magis opus est in foeminis, quò major his relictis noxa manet cæteras partes, & consequenter uterum, deterfis verò & eliminatis fermentum pristino suo restituitur vigori, spirituumque remoris hinc loci stabulantibus ablati, potentior & insignior operandi emergit efficacia, utroque ad ventriculi munia ritè exequenda maximè necessario subsidio. Et quamvis non æque è longinquo noxia educere valeant emetica, sufficit tamen his ipsis, tanquam herculeo remedio, præmissis, reliquam curæ partem feliciter perfici, & intentiones medici cæteras ex voto magis expediri posse.

℞. elect. de asar. Fernel. ℥ij. ̄is Oli ℥j. oxymell. squill. & sacch. q. l.
F. l. a. bolus S. Brechbissen.

℞. ̄ emetic. gr. iij. ̄ artemis. gr. vj. elæosacch. cinnam. gr. j.
M. F. pulv. S. Magen-Pulver.

℞. ̄ij vit. corr. gr. ij. sirup. artemis. ℥ij. M. S. Brech-Gafft.

In puellis pituitosis, & ex cruditatibus iisdem laborantibus, multum hæc dicta adferre auxilii certum est.

DIAPHORETICA, post sensibiliter evacuantiâ, ad discutiendas humoris serosi reliquias, & divertendum ad ambitum corporis, revellendumque ab utero, locum quoque & usum jure merito tuentur suum; si excitate ab illis sudore, si minus, poros tantummodo apertos servando, quæ ipsa cum catarrhorum omnium & seri vitiorum sint certissima præsidia, ichorescentiam & decubitus seri circa uterinas glandulas felici successu tollunt, & circulationem promovendo, vappescentiam corrigunt, defæcant, & in ordinem redigunt lympham, cujus motum regularem sanitatis non ultimam constituere partem in confesso est. Possunt autem volatilia fixis & mediis interpolari, ubivis modo observato.

F

℞. R̄

R̄a bezoard. ʒj. essent. succin. ʒʒ. anod. ʒʒ.
M. S. Schweiß-Tinctur.

R̄. CC. philosoph. gr. xv. bez. ʒialis ʒʒ. nativ. gr. v. ʒ. succ. vol. gr. iv.
M. F. pulv. S. Schweiß-Pulver.

R̄. ʒus theriacal. ʒj. lign. guajac. rectif. ʒʒ. ʒis *ci vinos. ʒj.
M. S. Schweiß-Mixtur.

Huc pertinent ʒia volatilia, oleosa, aromatisata, Liqueor CC. vel eboris succinat. ʒ vol. CC. eboris, ʒ ʒis ʒi, ʒ ʒis *ci succinat. castorin. cum oleis uterinis & cephalicis amico connubio maritatus, ʒ, ol. & ess. lign. sassufr. lign. sanct. lentisc. flores, & bals. ʒis accisa dosi dandi, ʒia fixa matricar. meliss. &c. bezoardica mineralia, inprimis ʒiale & ʒiale, & ʒiale cachect. flor. ʒis *ci cum corallis vel hamatit. ʒati, R̄a corall. c. ʒu lign. CC. &c. parata. Et ne anticipemus specifica alterantia, cum his ferè convenientia, alcalina plurima huc spectant post dicenda. Sic decocta lignorum quoque commendantur, sancti, sassufr. cum radicibus appropriatis, china, sarsaparill. & herbis abstergentibus, saponaria & cymbalaria, vid. Septal. animadvers. libr. VII. §. 215. nec non cum anticatarrhalibus parata, elicientia sudorem caloris ambientis beneficio; siquidem inveteratum malum fortiora hæc remedia exsiccantia postulaverit, singula cum regimine administranda, de quibus Horstius cit. l.

Pari modo inter Sudorifera censerentur BALNEA SICCA seu Laconica, stuphæ dictæ, quas Riverius & alii commendant, provocatis, in domunculis ejusmodi seu carceribus, sudoribus, per vapores ex herbarum abstergentium, & uterinarum, ut nepeta, valerian. calaminth. byssop. belen. chamom. aneth. serpill. artemis. rosmarin. meliss. ʒial. abrotan. rubia tint. aristol. rot. vel exsiccantium, ut sarsaparill. lignorum, & similibus, cum aquâ & vino parato decocto, & ferri scorris sive frustis vel silicibus & lateribus candentibus affuso, elevatos, unde propinatis prius medicamentis debitis serum fundentibus & spiritus ad id disponentibus, externo calore accedente, à superfluo & excrementitio humido liberabitur corpus, & glandulæ uterinæ abstergentur. Hunc in finem præter dicta prodest etiam in vulgus notissima medicina rob ebuli vel sambuci juniperi, diascord. Fracast.

*Fracast. essent. lign. cum essent. succini, essent. lign. sassaf. cum ∇ serpilli spiri-
tuosa parata, essent. theriacalis, myrrhata, Ra bez. Mich. Rolf. Wed.
M. S. CC. ust. & diaphor. & alia pro intentione medici ordinanda.*

Succenturiari his commodè possunt **DIURETICA** remedia lau-
datissima, aperientia, serum ad renum tubulos per vasa emulgen-
tia promotum per urinarias vias ducentia, & archeum officii sui
admonentia, serum item balsamico caractere imbuentia, & ichore-
scentiam ejusdem, si quæ alia, corrigentia. His adhibitis *Galenus* l. c.
uxorem *Boethi* sanitati feliciter restituit, ad cujus imitationem &
præceptum nobis quoque svadere eadem consultum est, præsertim
verò, quod ratio experientiae huic optimè respondeat, glandulis &
vasis renalibus cum uterinis haud parum consentientibus. Quæ
ratio est, quod *Swalbius* quoque in *disquisit. Therapeut. s. s. p. m. 94.*
uterum albo foetentem fluore mirificè mundificari his asserit, id
quod ipse *Exc. D. Præs.* ulterius confirmat in *Diatrib. de diureti-
cis c. 7.* quippe cum tenuium sint partium, aperiendi generali vir-
tute prædita, poros expedire glandularum idonea, & fundere se-
rum ac liquare possint, vi Θ inâ potissimùm mediante, & vel aquo-
so vel oleoso caractere saponariam hinc induentia naturam, un-
de renum & uteri viciniam extergere, & vasorum amurcam ab-
stergere valent; atque in his commendandis, velut in aliis seri sta-
gnantis, vel exorbitantis vitiis, plurimum solliciti sunt autores.

Sunt quidem nonnulli, quibus diuretica ob eam causam malè hîc
audiunt, quòd menses simul moveant; verùm, si minus calida & vo-
latilia, metus omnis abesse potest; solverunt hoc dubium jam du-
dum *Rod. à Castro c. l.* & *Exc. D. Præs. in diatrib. de Diureticis.*
Ex quorum latifundiis ea solummodo huc arcessere libet, quæ se-
ri tonum fartum tectum custodiunt, & utero quoque non infesta
sunt; uti sunt infusa & decocta ex *rad. s. aperientib. asari, fœnicul.
rub. tint. aristoloch. &c.* qualia passim occurrunt, & apud *Riverium*
c. l. Rolfinc. O. & Meth. aliosque Practicos invenire licet. *Galenus*
quoque simplex paravit decoctum ex *rad. asari & apii* in aquâ co-
ctis. *Simon Pauli* commendat hunc in finem decoctum dauci cum
radice filipendule, in *Quadrip. Botan.* quæ ipsa decocta & infusa cum
aquosis parata menstruis, aromaticis & stomachicis intermi-
scendis

scendis ita corrigenda, ne laxiorem reddant ventriculum, & tono ejusdem adverfa sint, quod etiam valet de jusculis diureticis.

Palnam sibi vendicant *terebinthinata*, *succinata*, & *juniperina*, & Θ e suo balsamico celebranda maximè diuretica, quæ motum seri vitiosum & peregrinas ejus qualitates insigniter emendant, imprimis in partibus genitalibus sese exerentes, cavendo tamen utrorumque excessum, ne fluxum augeamus.

\mathcal{R} . *MP. de terebinth. cum rhab. ʒj. trochisc. alkekeng. ʒʒ. ol. succin. gtt. ij. cum Rā F. l. a. Pil. pro v. dof.*

\mathcal{R} . *terebinth. ad spissitud. coct. in ∇ gramin. & pulverisat. ʒj. Θ juniper. gr. vj. vol. succin. flor. *ci corall. ā. gr. iij. sacch. perlat. ad p. o. M. F. pulvis.*

\mathcal{R} . *mist. simpl. \mathcal{O} lis ʒʒ. succin. ʒj. extract. agrimon. \mathcal{O} ʒ. M. S. Harnntreibende Mistur.*

\mathcal{R} . *rad. ʒ. aperient. ā ʒij. sarsaparill. ʒʒ. bryon. ʒj. fol. meliss. rosmarin. puleg. artemis. ā mʒ.*

flor. cheiri, ros. rubr. calend. galeopsid. acac. ā p. ij. lign. sassaf. sandali citrin. ā ʒʒ.

cortic. tamarisc. lign. sanct. ā ʒiij. bacc. laur. juniper. ā \mathcal{O} ij. costi veri, cass. lign. macis anthophyll. ā ʒʒ. croci \mathcal{O} ʒ.

Concis. contus. infunde in vini mensur ij. stet per \mathcal{O} . Colaturæ Dentur ʒij. vel iij. pro quotidiano usu.

Vel insuantur species serico, cum interpassatione pro nodulo. Tali vino medicato ex aperientibus & uterinis non unam fluore albo afflictam restituit Bartholinus in *Act. Hassniens. Volum. V. p. 123.*

De \mathcal{O} tialibus supra laudatis ut nihil amplius dicamus, spectat huc \mathcal{O} li \mathcal{O} & \mathcal{O} , \mathcal{O} aperitivus Penoti, \mathcal{R} a aperit. *Mœbii, clyss. \mathcal{O} ij. \mathcal{O} eus, \mathcal{R} a \mathcal{O} ri, \mathcal{O} us terebinth. in quo solutum sacch. \mathcal{O} ni & camphora, \mathcal{O} us \mathcal{O} tialis Zobelii, \mathcal{O} us lap. \mathcal{O} . malvaticum juniperinum, \mathcal{R} e \mathcal{O} tis variæ, cum arcan. \mathcal{O} i, \mathcal{O} tis \mathcal{O} aris, aperiens Zwölfferi, &c. Magisterium lap. \mathcal{O} cum ol. anisi, quò ipso unà c. Elixir. uterino curatam foeminam hujus loci *Exc. D. Pras. in not. ad Casus Timæi* refert, item antihypochondriaca quoque huc trahenda.*

ACIDULAS suos commendat usus, præservandi fine, tum naturales, Egranas, Svalbacenses, &c. tum artificiales ex \mathcal{O} te, \mathcal{O} e, \mathcal{O} lo & \mathcal{O} paratas, quale est vinum *Giale Myns.* acidulas potestate æquan

æquans, nisi ventriculus contraindicet, & si reliqua consenserint. Præsertim verò ubi ab hypochondriacâ obstructione & glandulis pancreaticis oppilatis malum ortum habeat, vel sustentatus hic fluxus fuerit, adeoque in chronicum evasurus malum sit, hæc optime præstant diuresin ob \ominus \oplus licum in phlegmate liquatum, cum regimine adhibendæ, & cum euphoriâ continuandæ. Atque in hisce dictis, ceu universalibus evacuantibus, causarum morbificarum remotio consistit, quod his ablati tanquam materiam suggerentibus, fluxus omnino sistatur. Verùm enim verò specialem quoque sibi deposcit malum hoc curandi methodum, quâ indicationibus reliquis succurritur, præcavendo, ne materia vitiosa seu lymphæ vappescens ad uteri cavernulas colligi & ibi molesta esse possit, id quod fit, partes laxiores roborando, & villos fibrasque à fluore læsas adstringendo, glandularum tonum & feri systasin custodiendo, inò partes fluidas uteri concentrando, & roborando, sique viscera primæ aut secundæ culinæ culpam mereantur, vel causæ vicem tueantur, si alia symptomata sociata, vel aliæ partes coaffectedæ, ut caput, ventriculus &c. particularia evacuantia & alterantia, præter dicta universalia, indicaverint, hisce quoque suis ex pharmacie loculis, debitis medelis succurrendum, cephalicorum, stomachicorum & uterinorum grato contubernio, quorum omnium recensioem hæc vice de industriâ mittimus, ne actum agamus, uti quæ unicuique seorsim convenient visceri, materiae medicæ promptuaria abunde edocent, cujus selectum præ cæteris evolvere *B. Ludovici in Pharmac. mod. sec. applic. & Exc. D. Pras. in Tract. de Med. facult.*

Ut autem ad SPECIFICA transgrediamur, fluori albo assignata, & à Practicis comprobata remedia, quorum jam jam quædam sub universalibus patuere, sunt ea in genere modicè & blandè adstringentia, viis & poris glandularum debita, ne excidat sereum humidum, magis tamen calida quam frigida, primariò abstergentia, alcalina, terrea, π stantia & absorbentia, cum oleosis aromaticis volatilibus & fixis maritata; in specie verò balsamica, uterina roborantia, glandosas uteri partes cum lymphæ & vasis munientia, & à peregrino influxu vindicantia, verbo tonica, in omnibus ob-

servatâ cautelâ, ut ventriculi calidum vitale conservetur, nec, continuo medicamentorum potissimum alcalinorum usu, fermento ejusque activitati noxa inferatur; intento quoque oculo ad mensium fluxum, ne illum turbemus, aut impediamus.

Si ductum Methodicorum & axioma generalissimum, laxum adstringendum esse, quod vult, sequeremur, ab adstringentibus potissimum curæ exordium desumendum foret, quod tamen ne fiat, unanimes monent autores, & alienis periculis cautos nos esse oportet, quippe materiâ antecedente in corpore coercitâ, nec evacuâtâ prius, gravium symptomatum emergentium, ulceris, imò & integræ mensium suppressionis secuturæ periculum subest, notante *Riverio c. l.* nec vitium perfectè tollitur hoc modo; sed illa quæ natura excernere satagit, retinentur, imò clauduntur sic rivuli apertò fonte, & hostis domi alitur, malumque fovetur & conservatur. Hinc scribit *Galen. de præcognit. ad Posthum. c. l.* uxori Boethi ex adstringentium usu ventrem adeò intumuisse, ut utero gerentis suspicionem subiret. Confer exempla sinistri eventûs quæ extant *Anno II. Ephemerid. Germ. obs. 26. & ann. VI. obs. 103.* Ut igitur hæc talia evitemus, nec Empiricorum more agamus, balsamicis potius & abstergentibus, cum adstringentibus sociatis, præmissis evacuantibus, feliciter curam perfici existimamus, quibus tandem jungenda exsiccantia internâ & externa, quorum ex uberrimâ farragine aliquot dabimus composita. Conveniunt autem omnia illa, quæ in aliis fluxibus, & in specie uterinis, mensibus immodicis, lochiis &c. aliisque seri & sanguinis nimis fluxibus, in Practicorum libris hinc inde commendantur, de quibus vid. *Rolfinc. O. & Method. IX. sect. VI. cap. IX. Hartmann. in Præxi, River. Sennert. Horst. Platerus &c.*

R. rad. zedoar. filipend. caryophyll. à ʒʒ.

fol. rosmarin. salv. puleg. sclarea à mj.

flor. cynosbat. cheiri, betonica à pij.

sem. ammi ʒj. anis. ʒʒ. cortic. tamarisc. zij. lign. aloes, sandal. flav. à ʒj.

nuc. mosch. ʒʒ. croci ʒj. M. Concis. & contus. grosso modo

F. l. a. Nodulus. S. Püschel in 2. Kannen Wein.

R. rad.

Rx. rad. plantag. torment. bistort. ā ziiij.
 galang. ℥℥. bryon. nymph. ā ziiij.
 fol. meliss. menth. rubr. agrimon. ā m̄j.
 flor. melilot. alb. galeopsid. bormin. matricar. ā p. j.
 flor. balauſt. p. ij. cortic. aurant. citr. ā ℥i℥.
 rasur. lign. lentiscin. sassafir. visci querni ā ℥i℥.
 bacc. laur. juniperi ā ℥ij. myrti ℥℥. cass. lign. costi veri ā ℥iv.
 sem. coriandr. ℥j. M. Conc. contul. S. Reinigende species.

Huc spectat infusum & decoctum rosmarini, (qui gratus est foemineo sexui, & arcanum adversus fluorem album mulierum,) simplex vel compositum cum veronicā & melissā in vino, cujus decocto solo Lindanus se sæpius fluorem muliebrem curasse, ad tempus aliquod continuando, testatur, item essentia cum suo proprio facta, spec. dianthos, oleum, conserva, extractum, & alia inde parata, seri fracedinem laudabiliter corrigentia, uti de ejus viribus & efficacia admirabili legi potest Sim. Pauli in Q. B. Cl. 2. p. 132.

Concentratiora sunt, quæ subjungere placet, quorum inprimis basis succinum est, floris albi citum, tutum & jucundum remedium, cujus ope Exc. D. Pres. mulieres afflictas sæpissimè & felicissimè curavit, ut ne vestigium illius posthac senserint. Potest in essentia, pulvere vel aliis modis dispensari.

Rx. R̄a bezoard. ℥i℥. liquor. CC. succinat. ℥℥. ess. anod. ℥℥. M.

Rx. elix. uterin. ℥ij. essent. traumatic. ℥j. anodyn. ℥℥. M.

Rx. elix. propr. sine acido ℥j. ℞is *ci succinat. ℥i℥.
 ol. caryophyll. gtt. j. M.

Rx. essent. ad flux. alb. D. Mich. ℥ij. R̄a bezoard. ℥℥. essent. succin. ℥j.
 M. S. vermischte Essentz. Dos. gtt. xxx.

Rx. R̄a corall. cum seu coryli ℥ij. adstring. Zwölff. ℥j. M. D. in vitro.

Rx. essent succin. ℞a catechu ā ℥i℥.

M. S. anhaltend und stärckende Tinctur.

Rx. ℞ vol. oleos. rosmarin. ℥ij. ess. anodyn. gtt. x. M. D. in Vitr.

Sic componi possunt mixturæ variæ, majoris vel minoris apparatus, ubi fortiori adstrictione opus est, uti sunt R̄a lapid. hamatit. ℞is ℞li, antiphthif. Gramanni, decoct. fol. quercus, cum coagulo leporis, extollitur à Mercuriali, decoct. & R̄a flor. balauſt; ut & Ele-
 Quaria

Quarta ex aperientibus & ventriculum roborantibus, quale adhibuit *Bartholinus Act. Hafniens. c. l. & River. Prax. l. XV. c. IV.*

Ex solidorum genere, pulveres varii tum passim extant compositi, qualis est *Timæi libr. IV. Cas. med. p. m. 214. Heerii l. de acid. spadan. p. 106.* & aliorum, qui serum acriusculum temperant, tum ex simplicibus appropriatis componi possunt; iique vel subtiliores chymici, vel grossiores Galenici. Horum exempla suppeditat *Riverius Prax. laudato loco, pro aulicis mulieribus, & Sim. Pauli Quadrip. Bot. cl. 3. p. 195. & 300. ut & Platerus l. c.*

Illorum materiam constituere possunt *succin. alb. ppt. unicorn. foss. CC. ebur. ust. & phil. ppt. magister. off. sep. corall. perlar. mat. perl. ppt. bol. armen. crystal. ppt. osteocoll; &c. cum momento ol. caryophyll. succin. albi rectificat. lign. sassafr. galanga, anisi &c.* Commendandus etiam hic pulvis stypticus *Exc. DD. Pras. cum ol. cerebinth. irroratus, crocus & adstring. lapis hematites experientia ejusdem, terra catechu, cujus usum probatum invenit Hagendorn. artic. III. p. 71. Cerussa ℥ij, quam Digby medic. experim. p. 65. laudat, ex regulo simplici & stiali facta, magist. testar. ov. & opercul. cochl. &c.* Ex balsamicis & nervinis, *castoreum, xyloaloe, nucista, cujus singularem efficaciam in muliere biennio hoc malum patiente legere licet in observat Reusnerianis à B. Welschio editis p. 55. Tragea hysterica Quercetani apud Schröderum, Horstii c. l. &c.* quibus remiscenda alia, pro fluoris accidentibus, & intentione medici, veluti pro doloris ratione quandoque anodyna, ut *magister. anodyn. cum succino, pro absorbendi fine pulvis absorb. Exc. DD. Pras. in Opiol. p. 114. & p. 127.* Pro foetore abigendo *camphora* potest addi medicamentis, quam laudat *Fernelius libr. 6. Therap. c. 1. & Wecker in antidotar. non immerito, utpote quæ egregiè dissipat odores, à putredine & stercoribus, vel aliunde ortos, qui profluvium duos & sequos conciliant.* Roborandi usu *nervina, zina & alia pro variis casibus aptanda.* *Crato* commendat hunc in usum sequentem pulverem, ex *gran. cherm. ℥iij. nucis condite tost. ʒj. thuris albiss. ʒβ. item grana mastiches cum potu sumpta consil. medic. 341.*

Ex abstergentium familia huc arcessendum experimentum *Zacuti Lusitani in Prax. admirand. qui Emuls. seu cremorem sem. lactuc.*

Etuc. cum ∇ chalybeata extractam, addito ebore subtilissimè præparato fæminis cum successu propinavit, referente *Welsch. Cent. II. obs. 95. Mithomim. p. 47.* quod tamen prius ibidem nominato *Meynoldo* potius debetur. Idem inter rara experimenta, & sæpenumero feliciter probata adversus albas mulierum fluxiones accepisse se in Italiâ, asserit *Bartholinus in Act. Hafn. Volum V. p. 123.*

Domin. Panarolus obs. 48. Pentecost. 2. decoctum Nucis pineæ cum visci quercini portione in potu administratum laudat.

Helmontius uteri vitia sanasse se dicit per \bar{R} am corallii volatilem, oleum succini & Θ em chalybis, *l. Ignot. act. regimin. §. 46. p. m. 342.*

Nolo huc trahere plura specifica vegetabilia, quæ apud Botanographos in hoc vitio largâ manu exhibentur, quæ nempe partim jam tacta, partim apud eosdem evolvi possunt; veluti de anserinâ etiam in calceis gestata *Pancov. herb. portat. p. 39.* de fideritide, alchymillâ, cymbalariâ, rad. sigill. salom. nucum castanearum interiori tunicâ rubente &c. vid. *Dodon. in pentad. Sim. Pauli in Q. B. Hoffm. M. M. Schröderus & ejus clavus.*

Id solum addendum restat, in casu dubio, si fæmina libidinosa sit, nec ♀ e utatur, vel virgo nubilis de materiæ seminalis abundantia & appetitu ♀ eo suspicionem præbeat, præter suadendum conjugium, posse prioribus medicamentis maritali *antaphrodisiaca* dicta, seri, & ejus floris & prolis seminis, turgescientiam imminuentia, spirituunque impetum ad partes genitales factum refrenantia, qualia sunt *mentha, ruta, cannabis sem. viticis, fol. salicis, nymphææ &c.*

Ita quoque Ἰσχυρομέveis & ἐπιουμέveis symptomatibus occurrendum, ne in arte augustissimâ quicquam deficere videatur, unde depromenda quoque subsidia.

EXTERNÆ seu Topica cæteris complementum addunt, in quibus licet multum quærant autores auxilii, parùm tamen firmi inveniunt. *Thermæ*, tum naturales, exsiccantes, præsertim A æ, aluminosæ, bituminosæ, aut ferrariæ, à *Cratone, Riverio, Platero, Sennerto* & aliis audantur Prædicis, si nempe malum oriatur ab ulcere, sterilitate, recrementis uteri, & si alia non juvent; tum artificiales, seu balnea ex dictis mineralibus, adjectis vegetabilibus nunc adstringentibus & ner-

& nervinis roborantibus, nunc abstergentibus, parata cum Vis ferri rariorum, & vino rubro coquendo, in quibus describendis prolixâ utitur operâ suâ eorundem *Oswald. Grembs. c. 1. & alii.* Illis tamen non utendum (1.) in principio, nisi præmissis universalibus & internis, (2.) præservativè magis extrâ fluxum, pro absterfione, quàm curativè locum habent; quod balnea in his & similibus fluxibus, ut & mensibus immodicis non sint fida adstrictoria, ob elementa, ex quibus primariò constant, calidum & humidum, laxantia magis poros quàm adstringentia, nec etiam sufficienter abstergant, monente *Exc. D. Pras. libr. 1. de med. fac. sect. 2. c. 2.* (3.) magis si uterus per se laboret, quàm si à toto fluxus oriatur; (4.) usu magis interpolato & discreto, quàm continuo, ne effaminetur natura; (5.) cum sacculis & fomentis roborantibus uterinis cum vino coctis, simul applicitis, quibus uteri & pubis regio foveri potest; (6.) ventriculo annuente, non renuente &c.

Injectiones & clysteres uterini, metrenchytae dicti, pro absterfione parietum uterinorum, & vasorum impuritatam, ex supra dictis confieri possunt, veluti ap. *Sim. Pauli in Q. B. c. l.* talis extat, in sterilibus ex fluore albo laudatus, & apud illos, qui de morbis mulierum commentati sunt, ubertim videri possunt, ex decoctis *vinc. pervinc. malicorii, ros. rubr. myrtill. mentha rubr. lign. sancto, cum sirup. de ros. sic. myrtino, stoechad. succ. acac. hypoc.* Talem vide etiam apud *Pareum libr. de gen. hom. c. 60.*

Pessaria & nasalia, si quidem ad talia depuduerint feminae, vel medicum hæc ordinare non indecens fuerit, etiam huc pertinent; qualis encolpismus apud *Heer. obs. libr. 1. p. 133.* legitur, ex succo *Qialis & coagulo leporis*, in sterilibus, utero humidiores multam picuitam indies per pudenda excernentibus, profuisse, ut matres evaderent, vesperi in lecti ingressu usurpatus. Item ex succo *plantagin. acac. bursa pastor. &c.* cum pulveribus *rad. tormentill. plantag. bistort. croc. & adstring. melle rosato, anthosato, vel theriacâ & terebinthina*, aut ovo conquassato exceptis, cavendo nimis acria & irritantia.

Emplastra & Cerata roborantia uterina, pubi apposita & lumbis, etiam commendantur, v. gr. ex unguento *Comitiss. cum ol. mastichis.*

obin. cydon. & similibus, superaddito cerato *Horstii* libr. iv. de morb. mul. obs. xviii. Empl. de galbano, tacamahac. laudan. mastich. Empl. *Zacut. Lusitani* libr. 3. prax. Hist. c. 11. obs. 3. diaphenic. calid. & frigid. malax. c. ol. castorin. myrtino, ess. bals. Peruv. &c. Quò refer epithemata ex vino rubro austero, cum herbis uterinis decocto, Captaplasma *Simonis Pauli*, ex decocto fragariæ in vino, pubi applicatum, &c.

A Balneorum & detergentium usu, suffitus per infundibulum, vel sellam perforatam vaporariam excipiendi, ex uccino g. anima, sandalo citrin. mastiche, styrace, benzoe, caryophyll. aromat. Nuc. Mosch. ros. rubr. fol. salv. thure, sandaracâ, alipt. moschat. & aliis commendatis, vel in pulvere, vel in trochiscos cum mucilag. tragacanth. formatis.

Nonnulli addunt magneticam curam, si linteo excepta materia camino suspendatur; *vid. Gröling, cent. 3. obs. 22.*

CAPUT XII.

Diætæ regimen præscribit.

Optima est vivendi ratio in foeminis, quæ non peccat in DIÆTÆ regulas, quæque habitui, ætati, temperamento conveniens, aurea mediocritate, inter excessum & defectum plurima incommoda & noxas triumphat, quâ sexui imbecilliori adhaerentes aliàs calamitates si non declinantur, temperantur tamen & mitigantur, imò præcaventur. Quantum autem in morbofis intersit fartum tectum oeconomiae corporis aptum servare moderamen, per rerum non naturalium legitimum usum, dici vix potest, cum amica cum medicamentis concordia, hac vivendi justâ lege promota, junctis quasi viribus & unitis, omnes malorum infestantium corpus, dissonantias & discordias edomare magis potens sit, & superare, & contra ea, neglecta rerum corpus conservantium observatio imperfectæ sanitatis non ultima existat causa.

Hinc cum, delibatis pharmacorum hætenus aptorum materiis, malo contraiverimus, nunc ex DIÆTÆ quid svadendum superfit, brevibus notabimus. Et quoad VITALEM quidem, cujus

prima cura esse debet, AEREM, si potis est, fœmina eligat purum, temperatum, æqualem, ad calidum & siccum, vel moderatè humidum inclinantem, vel arte talem efficiat; evitet autem pluviosum, humidum nimis, udum, nocturnum, nebulosum, frigidum, austrinum. Mutationes omnes subitaneas ex frigido in calidum, & vice versâ, aeris locorumque insvetas, periculosas sibi ducat, & hinc fugiendas; quo fiet, ut calor animalis redintegratus magis vincat humidum superfluum.

In NATURALI, VICTUM instituat naturæ convenientem, & morbo contrarium, id est; Cibis vescatur laudabilis succi, facilisque digestionis, quique parum excrementitii secum occulunt, iisque in quantitate modicâ & paucâ, in qualitate siccis magis & solidis, quàm humidioribus utatur, hinc assis potius quàm elixis, vel si his, aromatibus *cinnam. cardamom. caryophyll. nuc. mosch. mace, salv. artemis. rosmarin. majoran. thymo, pulegio,* & aliis similibus medicamentosis conditis & correctis s. q. Non admittenda frequentius juscula & liquidiora, imprimis si ventriculi *ἀδυναμία* læsa. Lactiniis, farinaceis, non fermentatis, frixis, viscidis valedicat, & e & muriâ macerata, fumo indurata, v. gr. carnes porcinae, pisces in vis stagnantibus degentes, item acida, acetum, pinguia, oleracea, leguminosa, fructus horarii, v. osa, verbo, cruda omnia in esum & usum non, vel parcè veniant. Loco horum carnes substituantur sanorum & juniorum animalium deliciores, gallinarum, avicularum montanarum, consilio Galeni de præcog. ad Posthum. c. 8. perdicum, turturum, alaudarum, pisces saxatiles &c. A pastu convenit panis mellitus, aromatizatus, *coriandrum, mastiche, caro cydon. tragææ* cum pane tosto vino inebriato, & alii pulveres peptici, item castaneæ, mespila &c.

POTUS non sit nimius, cerevisia defecata, lupulata, quandoque cum herbis appropriatis medicata, potum ordinarium constituere potest. Vinum quoque annosum, rubrum, vel similiter cum uterinis alteratum & exaltatum bibisse conducit; absit secundaria cerevisia, & feculentæ potiones aliæ cruditatum fomites.

In ANIMALI, SOMNO non dedat se nimium, nec vigiliis, utrisque vero satisfaciet modum tenendo. Decubitum supinum negligat.

glat. ALVUS, urina, sudor benè procedentia sanum præstabunt corpus, quæ si segnius vel non succedant, natura monenda, vel sollicitanda erit, nihil tamen invitâ movendum eadem. MENSIVM quoque in consuetis ordinaria habenda cura, ut in singulis debite & ἐυφώρως, pro ætatis, temperamenti & conditionis, vitæque generis ratione, naturæ fiat satis.

MOTUM blandum & lenem vitæ sedentariæ præferat, ne capiunt vitium, nî moveantur aquæ microcosmicæ. Veneris usus parior sit in conjugatis, à quò temperare sibi aliquantum commo- do sibi ducet.

ANIMI tandem PATHEMATA, præsertim ad melancholiam & tristitiam vergentia, forti reprimat animo, spirituum ne turbetur or- do, motusve regularis, neve seri & sanguinis σύστασις detrimentum inde incurrat. Terror, metus, sollicitudo, ne quatiant corpus omni curâ studioque cavendum, quin sereno animo & impertur- bato, quoad fieri potest, cunctis occurrendum, & felicia vitæ, sanitatisque speranda tempora.

SOLI DEO GLORIA.

Xultat sequior sexus, Claris-
sime THILLI,
Dum medicum morbis Te
videt iste suis.

G 2

Inge-

Ingenii dotes claras *flūor* indicat *albus*,
A quō clara Tibi Fama subindē
fluet.

Jam Nymphæ nectunt amaranthi ex
flore coronam,
Immarcescibilem, quam precor ex
animo.

Hæc fit fausta tuo capiti! Doctoris
honores
Propediem summos addet Apollo
Tibi.

*Hos felicissimos, simulque inviden-
dam praxin, solidissima tua eru-
ditioni respondentem ὀλοκαγδίας
prec.*

Augustinus Henr. Faschius,
D. Anat. Chirurg. & Botan. Prof. Publ.
Archiater Ducal. Saxonicus, p. t. Acade-
miæ Rector.

Nunc

Nunc, ubi MARS & MORS crudelia fata
minantur

Europæ, & multi claros se reddere Marte
gaudent, pugnando pro libertate paternâ:

THILLIUS, en! noster generosè castra Minervæ
sectatur, validè & Morti se opponere gestit.

Et quia pestifero nimium Mors sæviit ense
hactenus in sexum sequiorem, Pæonis arte
imbellis sexus tentat succurrere morbis.

Laudandus vester conatus, quò superesse
Multi, queis lucis MARS & MORS invidet usum,
Hinc poterunt. Utrisque beans concede JEHOVA
Ut capiant sperata brevi condigna brabéa!

Properante calamo, sed

ὀλοναρδίως

precatur

Rud. V Vilh. Grauß /

Phil. & Med. D. P. P.

THILLI, Pæoniæ gentis prænobile germen
Te pietas, candor, doctrina, modestia,
dudum

signarunt doctis genuinâ laude coruscum.

Nunc verò matura seges, nunc præmia surgunt,
præmia

præmia virtuti condigna, & divite cornu
omnigenum decus atque amplam fundentia
famam.

CL. CANDIDATE,

*Haecenus nostris innutritus studiis imbuiſti animum ſuf-
ficientiſſimâ artis peritiâ, comes præceos noſtra as-
ſiduus, auditorii prima gloria, & individuus aſſe-
cla docentis. I nunc, & prævio ultimo certamine
meritiſſimos capeſſe honores, fructus uberrimos, Deo
benedicente, in publicum effer, invidendis ſucceſ-
ſibus opem laturus agris, id quod ex animo bene-
volo non tam voveo quàm certò promitto*

Georg. VVolfſg. VVedelius!

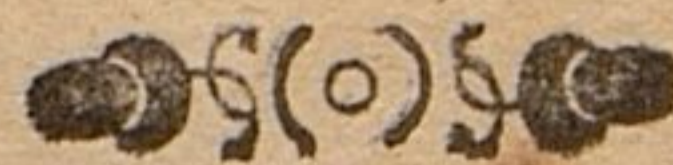
A *ſtra quot in Cælo, totidem fert ſidera
Tellus.
Illa micant radiis, floribus hæcce ni-
tent.*

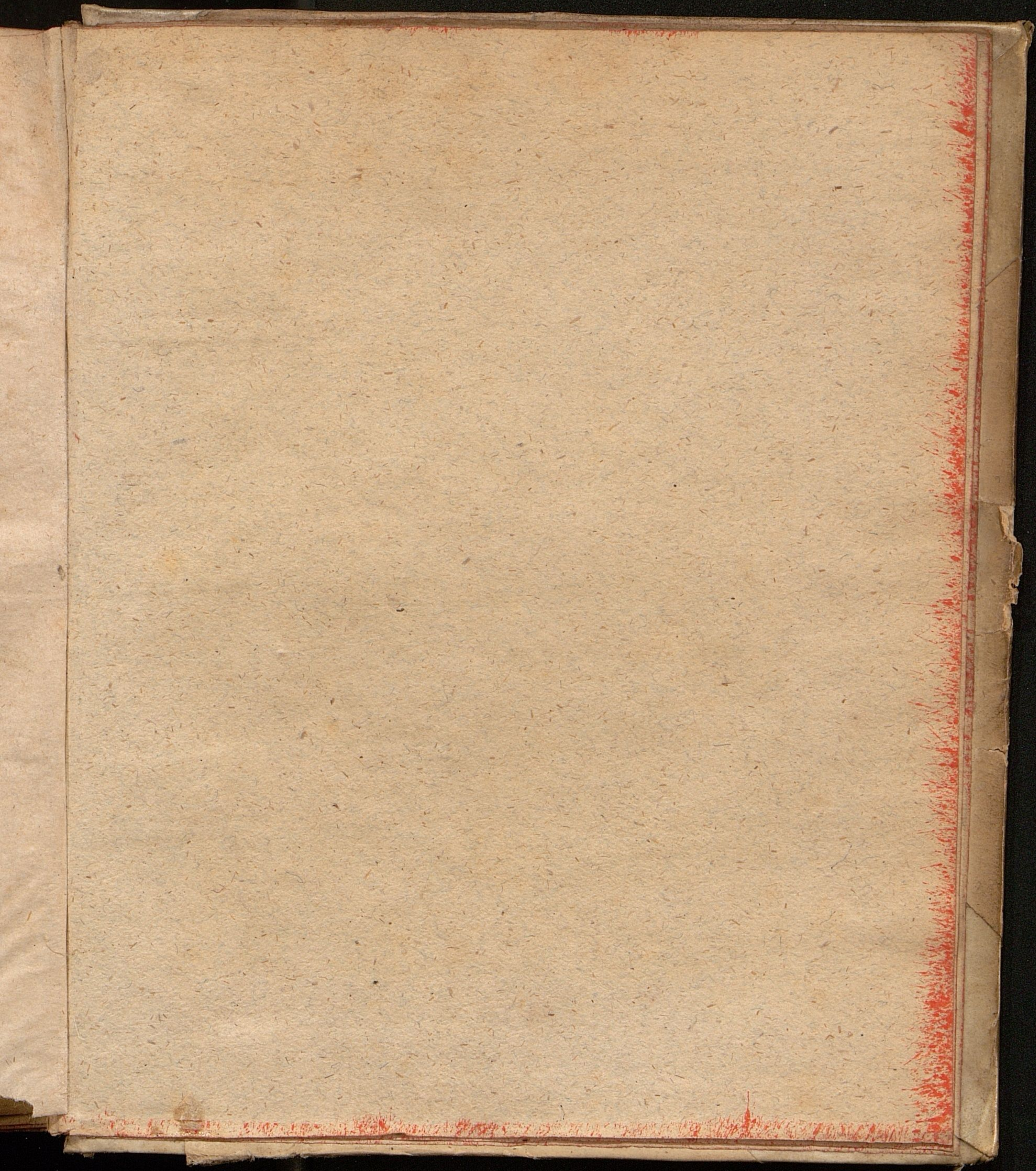
*Utraque dum ſpectas, ſpectas tamen utraque
ſemper,*

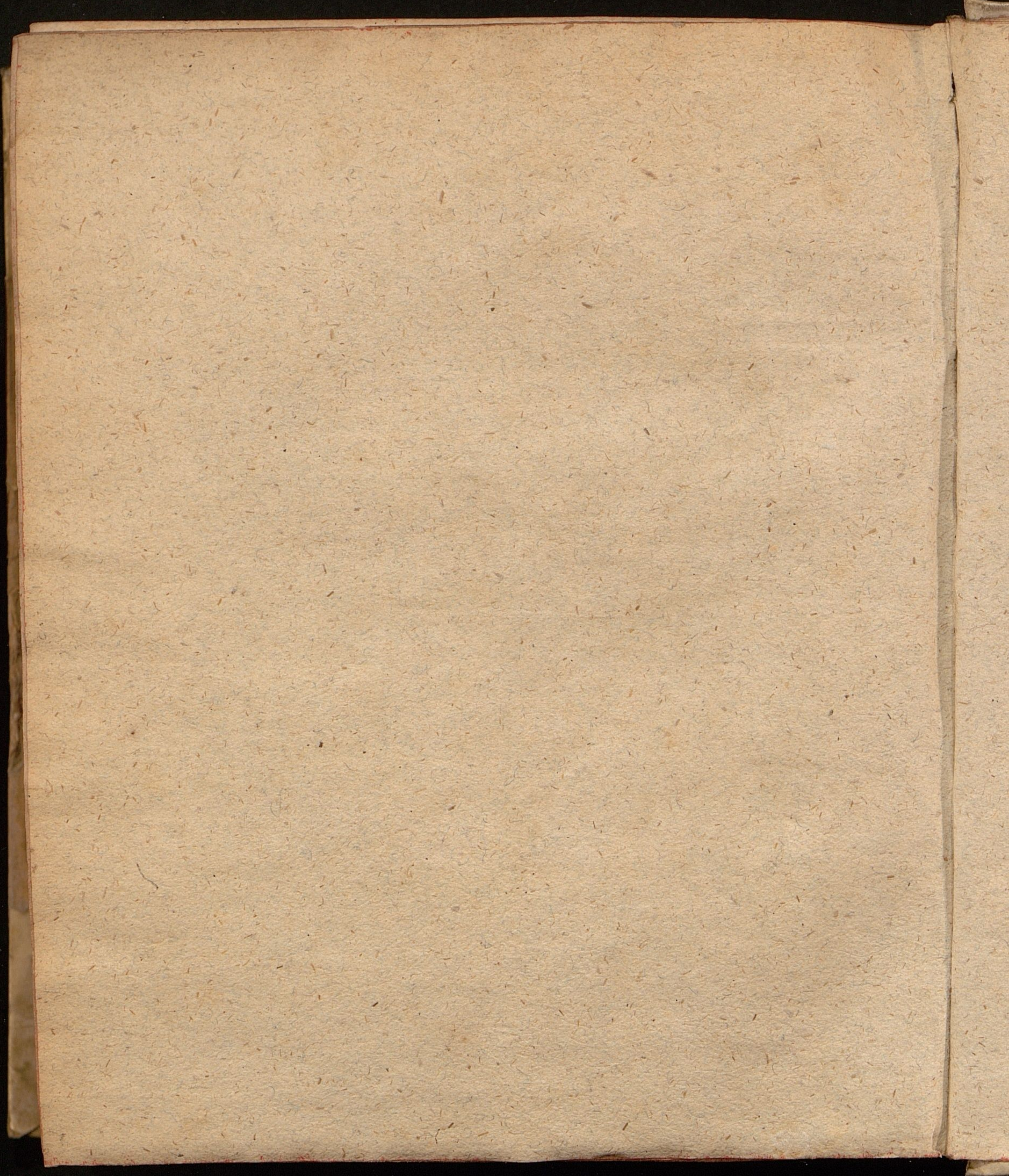
*Activum certè Numen utrinque vides.
Hoc dum ſpectando veneraris, præmia ſumma
jure Tibi tribui Mundus uterque probat.*

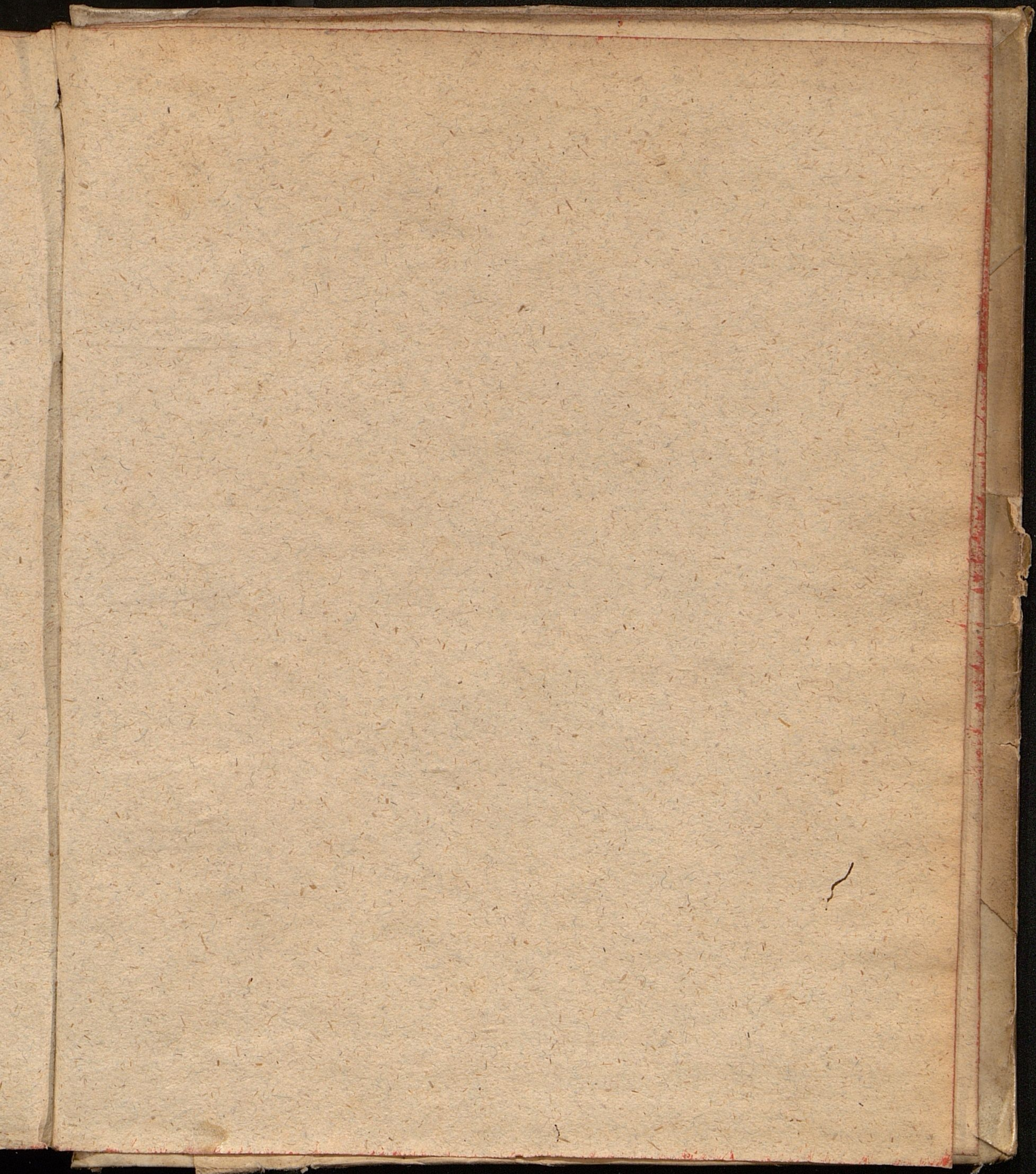
Gratulab. Amicò deproper.

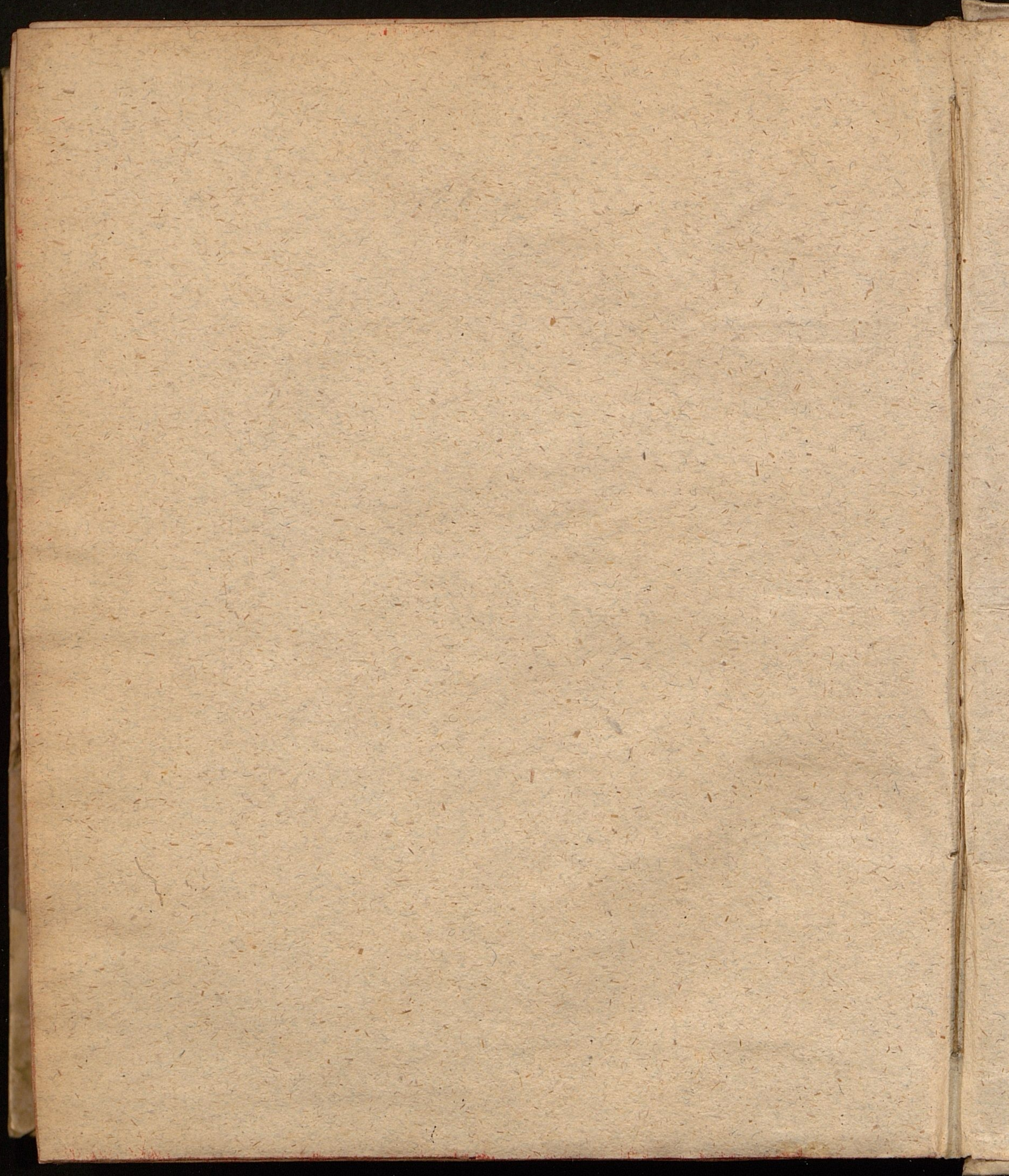
Erhard. VVeigelius, P. P.

90 A 6421

3
ULB Halle
002 927 306

Nr. 37 mit

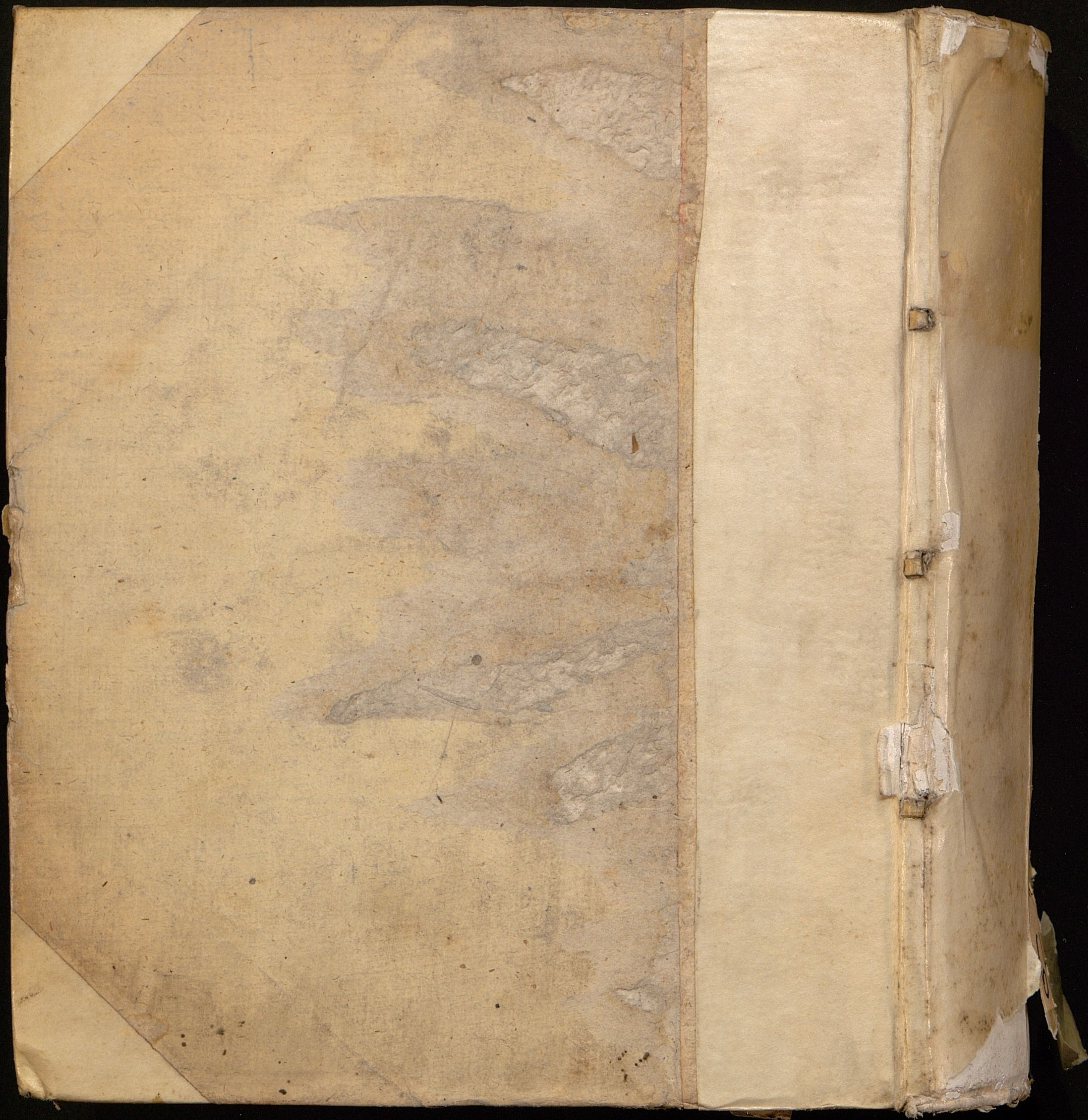
Verknüpfung

TA 70L

R

VD 17

44

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE
FLUORE

ALBO,

Quam
Auspiciis Divinis,

& indultu

Gratiosissimi Medicorum Ordinis,
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo atq; Experientissimo

DN. GEORGIO VVOLFFGANGO
VVEDELIO,

Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico, S. R. I.
Acad. Naturæ-Curiosorum Adjuncto,

DN. Præceptore, Patrono atque Promotore
ætatem devenerando,

PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, insignia
ac Privilegia Doctoralia legitime capeffendi,

publicæ Philiatorum disquisitioni subjicit

GEORGIUS ERICUS THILL,

Pos. Hung.

Ad D. Decembr. A. M DC LXXXII.

In Acroaterio Majori,

Horis ante & post meridianis consuetis.

JENÆ, Literis IOH. JAC. BAUHOFERI.

